

propisima, a koji posjeduju privremena rješenja (rješenja o kategorizaciji ugostiteljskih objekata i rješenja o odobrenju za rad) dužna su usuglasiti svoje poslovanje po isteku istih.

Članak 73.

(Započeti postupci)

Postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravomoćno okončani, završit će se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Članak 74.

(Rok za donošenje podzakonskih akata)

(1) Ministar će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti Pravilnike o provedbi Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti i to:

- a) Pravilnik o razvrstavanju i minimalnim uvjetima ugostiteljskih objekata iz skupine „Restorani“, „Barovi“, „Catering objekti“ i objekti jednostavnih usluga“;
- b) Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji objekata iz skupine „Hoteli“;
- c) Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji ugostiteljskih objekta iz skupine „Kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj“.

(2) Ministar će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijeti slijedeće Pravilnike:

- a) Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu;
- b) Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu;
- c) Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga na plovnom i plutajućem objektu i drugim pokretnim objektima;
- d) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja knjige gostiju;
- e) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja knjige žalbi;
- f) Pravilnik o načinu ovjere i sadržaju cjenika i normativa u ugostiteljskim objektima;
- g) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra o izdanim rješenjima kojima se odobrava osnivanje ugostiteljskog objekta koji se ne kategorizira;
- h) Pravilnik o obliku sadržaju, načinu vođenja Registra o razvrstavanju i kategorizaciji smještajnih objekata iz skupine „Hoteli“, „Kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj“ koji se obilježavaju sa dvije i tri zvjezdice i iz skupine „Restorani“ koji

se obilježavaju sa srebrenom i brončanom kulinarskom kapom;

- i) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra o izdanim odobrenjima za rad za ugostiteljske objekte za smještaj;
 - j) Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra o obavljanju ugostiteljskih usluga u domaćinstvu, na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, plovnom i plutajućem objektu;
- (3) Do donošenja propisa na temelju ovlaštenja iz ovoga Zakona primjenjivat će se važeći županijski i federalni propisi.

Članak 75.

(Primjena drugih propisa)

Za sve slučajevi koji nisu regulirani podzakonskim aktima, u svrhu provođenja ovog Zakona, primjenjuju se federalni propisi, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim Zakonom.

Članak 76.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje važiti Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti („Narodne novine HNŽ“, broj: 3/11, 1/13 i 9/15).

Članak 77.

(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj Zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u „Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanska županija-kanton
S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XXIX-294/17
Mostar, 22.12.2017. godine

P R E D S J E D A V A J U Ć I
Šerif Špago, v.r.

591

Na temelju članka 39. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona („Narode novine HNŽ-K“, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04), Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj dana 22.12.2017. godine, donijela je

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE

I - OPĆE ODREDBE**Članak 1.
(Predmet Zakona)**

(1) Ovim zakonom uređuju se nadležnosti tijela koja vrše poslove zaštite prirode, opće mjere očuvanja prirode, sustav obnove, zaštite i cijelovitog očuvanja prirode, održivo korištenje prirodnih dobara, uvjeti za izvođenje zahvata u prirodu, proglašavanje i zaštita prirodnih vrijednosti, način upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, davanje koncesija u zaštićenim dijelovima prirode, naknade vlasnicima i korisnicima na tim dijelovima prirode za ograničenja kojima su podvrgnuti, odgovornosti za oštećenja prirode, planiranje i organizacija zaštite prirode, popis i praćenje stanja u prirodi, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi, obavljanje upravnih i stručnih poslova u svezi sa zaštitom i očuvanjem prirode, financiranje zaštite prirode, inspekcijski nadzor, kaznene odredbe, te prelazne i završne odredbe.

(2) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se u slučaju odvraćanja neposredne opasnosti za život ili zdravlje ljudi ili imovinu, spašavanja ljudi i imovine.

(3) Odredbe stavka (2) ovoga članka primjenjuju se samo za vrijeme trajanja navedenih okolnosti.

**Članak 2.
(Primjena Zakona)**

(1) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na zaštitu voda, zraka, tla, šuma i drugih dijelova prirode ukoliko to nije regulirano posebnim zakonima.

(2) Ukoliko je odredbama posebnog zakona utvrđen manji stupanj zaštite u odnosu na zaštitu utvrđenu ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona.

(3) Odredbe ovog Zakona se primjenjuju na sve fizičke i pravne osobe i njihove udruge koje mogu biti nositelji prava i obveza po odredbama ovoga Zakona.

**Članak 3.
(Priroda)**

(1) Priroda uživa zaštitu Hercegovačko-neretvanske županije/kantona (u dalnjem tekstu: Županija) kao njezina temeljna vrijednost i razvojni resurs.

(2) Priroda je u smislu ovoga Zakona sveukupna biološka i krajobrazna raznolikost.

(3) Zaštićeni dijelovi prirode sukladno ovome Zakonu od interesa su za Županiju i imaju njezinu osobitu zaštitu.

Članak 4.**(Ciljevi zaštite prirode)**

Ciljevi zaštite prirode su:

- a) očuvati, obnoviti i povećati postojeću biološku i krajobraznu raznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem;
- b) osigurati sustav zaštite prirodnih vrijednosti radi trajnoga očuvanja njihovih svojstava temeljem kojih se proglašavaju zaštićenima;
- c) osigurati održivo korištenje prirodnih dobara na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih sastavnica;
- d) spriječiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti, te osigurati što povoljnije uvjete očuvanja i slobodnog razvoja prirode;
- e) osigurati pravo građana na zdrav okoliš, odmor i razonodu u prirodi.

Članak 5.**(Načela zaštite prirode)**

Zaštita prirode temelji se na načelima:

- a) svatko se mora ponašati tako da pridonosi očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštiti prirodnih vrijednosti, odnosno očuvanju općekorisne uloge prirode;
- b) neobnovljiva prirodna dobra treba koristiti racionalno, a obnovljiva prirodna dobra održivo;
- c) u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora obvezno je primjenjivati načela, mjere i uvjete zaštite prirode;
- d) zaštita prirode pravo je i obveza svake fizičke i pravne osobe, te su u tom cilju dužni surađivati radi sprječavanja opasnih radnji i nastanka šteta, izbjegavanja šteta, te radi uklanjanja i sanacije posljedica svake nastale štete, kao i obnove prirodnih uvjeta koji su postojali prije nastanka štete;
- e) zagađivači i korisnici dužni su platiti troškove, poreze, pristojbe i drugo za zagadivanje ili korištenje prirode ili prirodnih resursa za provedbu bilo kojih djelatnosti ako one uzroče ili će vjerovatno uzročiti štetu po prirodi;
- f) javnost ima pravo na slobodan pristup informacijama o stanju prirode, pravo na pravodobno obavješćivanje o štetama u prirodi i o poduzetim mjerama za njihovo uklanjanje, te pravo na mogućnost sudjelovanja u odlučivanju o prirodi.

Članak 6.

(Provodenje zaštite prirode)

(1) Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti, te zaštitom prirodnih vrijednosti.

(2) Zaštita prirode provodi se osobito:

- a) utvrđivanjem svih sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti i njihove ugroženosti;
- b) izradom i provođenjem uvjeta i mera zaštite prirode u cilju očuvanja i racionalnog upravljanja pojedinim sastavnicama biološke i krajobrazne raznolikosti, te održivog i racionalnog korištenje prirode i njezinih dobara;
- c) unošenjem uvjeta i mera zaštite prirode u dokumente prostornog uređenja, razvojne planove, te planove korištenja prirodnih dobara;
- d) donošenjem i provedbom programa, akcijskih planova, planova upravljanja, uvjeta i mera zaštite prirode;
- e) praćenjem stanja prirode te obavješćivanjem javnosti o stanju prirode kao i njezinim sudjelovanjem u zaštiti prirode;
- f) poticanjem i promicanjem zaštite prirode, te razvijanjem svijesti o potrebi zaštite prirode u odgoju i obrazovanju;
- g) utvrđivanjem dijelova prirode koji imaju osobitu zaštitu Županije (u dalnjem tekstu: zaštićeni dijelovi prirode);
- h) uspostavom sustava upravljanja zaštićenih dijelova prirode;
- i) osiguranjem finansijskih sredstava za provođenje zaštite prirode.

(3) Opće korisna uloga prirode iskazuje se kroz održavanje života kao prirodne pojave, a naročito kroz:

- a) održavanje prirodnih dobara kao zaliha tvari i energije;
- b) nastajanje tla i očuvanje njegove prirodnosti;
- c) očuvanje kvaliteta, količine i dostupnosti vode;
- d) očuvanje klime;
- e) očuvanje atmosfere i proizvodnje kisika;
- f) očuvanje, održavanje i razvoj biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa.

(4) Opće korisne funkcije prirode moraju biti trajno očuvane.

Članak 7.

(Obavljanje upravnih i stručnih poslova zaštite prirode)

(1) Upravne i stručne poslove zaštite prirode obavlja Ministarstvo trgovine, turizma i zaštite okoliša Hercegovačko-neretvanske županije (u dalnjem tekstu: Ministarstvo) i jedinica lokalne samouprave

nadležna za zaštitu prirode (u dalnjem tekstu: nadležno tijelo).

(2) Jedinice lokalne samouprave dužne su u skladu s ovim Zakonom, Planom, Programom i dokumentima prostornog uređenja:

- a) skrbiti se o očuvanju bioraznolikosti i georaznolikosti na svome području;
- b) osiguravati uvjete za zaštitu i očuvanje vrsta, staništa te stanišnih tipova;
- c) osiguravati uvjete za zaštitu i očuvanje zaštićenih područja u urbanim područjima koja se koriste kao javne površine i skrbiti se o istim (drvoredi, aleje, pojedinačna stabla, itd.);
- d) skrbiti se o promicanju zaštite prirode te poticati rad strukovnih i drugih udrug čija djelatnost ima za cilj zaštitu prirode;
- e) pratiti stanje očuvanosti prirode (monitoring), te o stanju očuvanosti podnosići izvješća Ministarstvu;
- f) voditi evidenciju o podacima važnim za zaštitu prirode;
- g) izvješćivati javnost o stanju prirode na svom području i o poduzetim mjerama radi njezine zaštite i očuvanja;
- h) obavljati i druge poslove propisane ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

Članak 8.

(Značenje pojmova)

U ovome Zakonu u upotrebi su pojmovi sa sljedećim značenjem:

“alohtona vrsta” je strana, nezavičajna vrsta koja prirodno nije obitavala u određenom ekološkom sustavu nekoga područja, nego je u njega dospjela namjernim ili nenamjernim naseljavanjem;

“autohtona vrsta” je zavičajna vrsta koja prirodno obitava u određenom ekološkom sustavu nekoga područja;

“biološka raznolikost” je sveukupnost svih živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sustava, a uključuje raznolikost unutar vrsta, između vrsta te raznolikost između ekoloških sustava;

“cret (tresetište)” je vlažno stanište sa obiljem mahovine i drugoga bilja koje se tu nakuplja, trune bez prisutnosti kisika i stvara treset bogat ugljikom;

“Crvena lista-popis ugroženih vrsta/podvrsta” je službeni dokument koji sadrži popis ugroženih divljih vrsta/podvrsta, raspoređenih po kategorijama ugroženosti;

“Crvena knjiga” je službeni dokument koji sadrži opširne podatke o osnovnim karakteristikama vrste, o

stupnju njene ugroženosti, faktorima ugrožavanja, kao i prijedloge mjera za zaštitu same vrste/podvrste;

“divlje vrste” biljaka, gljiva i životinja su sve vrste i podvrste koje nisu nastale pod utjecajem čovjeka kao posljedica uzgojnih aktivnosti;

“doprinosi uvjeti” su uvjeti u ekološkom sustavu ili krajobrazu na čiji je razvoj čovjek uticao u neznatnoj mjeri te se u njima odvijaju procesi koji su uglavnom samoregulirajući i koji mogu opstati bez izravnog ljudskog djelovanja;

“ekološka mreža” je sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti;

“ekološki prihvatljiv protok” predstavlja minimalni protok koji osigurava očuvanje prirodne ravnoteže i ekosustava vezanih za vodu;

“ekološki značajno područje” je područje koje u velikoj mjeri doprinosi očuvanju biološke raznolikosti u Federaciji BiH;

“ekološki koridor” odgovarajući ekološki prostor migracije vrsta;

“ekološki sustav” je dinamičan kompleks zajednica biljaka, gljiva, životinja i mikroorganizama i njihovog neživog okoliša koji međusobno djeluju kao funkcionalna jedinica;

“endem” je vrsta ili podvrsta čije rasprostranjenje je ograničeno na određeno područje ili lokalitet;

“ex-situ” očuvanje (izvan prirode) je očuvanje komponenti biološke raznolikosti izvan njihovih prirodnih staništa (zoološki vrtovi, akvariji i botanički vrtovi); također očuvanje dijelova geološke baštine izvan prirodnih nalazišta, uglavnom minerala/stijena i fosila u muzejskim ili privatnim zbirkama i ustanovama;

“genetička raznolikost” je raznolikost gena unutar jedinki, populacija, podvrsta, vrsta i viših taksonomske kategorije;

“geološko naslijede” je sve ono što je sačuvano u strukturi i teksturi stijena i terena kao što su geološke, geomorfološke, hidro-geološke pojave i objekti te paleontološki nalazi;

“geološka raznolikost” - su sve vrste stijena, minerala, fosila i reljefni oblici te procesi koji su ih stvarali kroz geološka razdoblja;

“hvatanje” je vađenje, lov, ribolov, hvatanje, uznemiravanje, namjerno ubijanje ili pokušaj izvođenja bilo koje od navedenih radnji;

“introdukcija” je namjerno ili nenamjerno naseljavanje vrsta ili podvrsta u ekološki sustav nekog područja, u kojemu one nikad ranije nisu prirodno obitavale;

“in-situ” očuvanje (u prirodi) je očuvanje ekoloških sustava na prirodnim staništima te održavanje i obnavljanje vrsta sposobnih za opstanak u njihovom prirodnom okruženju, očuvanje odomaćenih biljaka i životinja u okruženju u kojem su razvili svoja specifična svojstva; očuvanje dijelova geološkog naslijeda na mjestu njihova nastanka, odnosno nalazišta minerala/stijena i fosila;

“kompenzacijski uvjeti” - su mjere koje se određuju radi osiguranja opće povezanosti ekološke mreže.

“krajobraz” je određeno područje, viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat djelovanja i međudjelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika;

“krajobrazna raznolikost” je prostorna strukturiranost prirodnih i antropogenih krajobraznih dijelova (bioloških, geoloških, geomorfoloških i kulturnih vrijednosti);

“krš” je specifičan površinski reljef, sa specifičnom hidrografskom mrežom u karbonatnim stijenama;

“monitoring stanja prirode” je praćenje stanja prirode, odnosno sastavnica biološke i krajobrazne raznolikosti;

“obnavljanje prirode” je skup stručnih mjeru kojima se narušeno stanje biološke i krajobrazne raznolikosti vraća u stanje blisko izvornom;

“očuvanje prirode” je svaki postupak, koji se obavlja radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti;

“odomaćena vrsta” je vrsta na čiji je proces evolucije djelovao čovjek kako bi udovoljio svojim potrebama;

“održivo korištenje prirodnih dobara” je korištenje prirodnih dobara na način i u obimu koji ne vodi do njihova propadanja, nego se održava njihov potencijal kako bi se udovoljilo potrebama i težnjama sadašnjih i budućih naraštaja;

“oštećenje prirode” je stanje prirode, kada su ljudskim djelovanjem promijenjeni prirodni procesi u tolikoj mjeri da je narušena prirodna ravnoteža ili su uništene prirodne vrijednosti;

“Plan i program” je svaki plan ili program podložan pripremi i/ili usvajanju na županijskoj i lokalnoj razini, ili koje je izvršno tijelo pripremilo za donošenje u zakonodavnoj proceduri te koji je uređen zakonom ili provedbenim propisom, uključujući i planove i programe o izmjenama i dopunama tih planova i programa;

“planovi upravljanja prirodnim dobrima” su na temelju posebnih zakona propisane planske osnove za upravljanje i korištenje prirodnim dobrima i resursima u ekonomski, socijalne i ekološke namjene;

Hercegovačko-neretvanske županije

“podvrsta” je sustav populacija iste vrste koje se od drugih populacija iste vrste razlikuju određenim genetičkim ili morfološkim osobinama;

“populacija” je skupina prostorno i vremenski povezanih primjeraka iste vrste, u kojoj se one međusobno križaju;

“povoljno stanje” vrste ili tipa staništa je stanje koje u predvidljivoj budućnosti osigurava opstanak te vrste ili tipa staništa;

“preovladavajući javni interes” je interes u pitanjima zaštite prirode koji iskazuje Federacija BiH ili županija;

“primjerak” znači bilo koju biljku ili životinju, živu ili mrtvu, od vrsta navedenih u Aneksu IV ili V Direktive o staništima, njihovi dijelovi ili od njih dobiveni proizvodi (derivative), kao i bilo koji proizvod za koji se pokaže, iz popratnog dokumenta, pakiranja ili marke ili etikete, ili ako iz bilo kojih okolnosti proizlazi da su to dijelovi ili od tih vrsta biljaka ili životinja dobiveni proizvodi;

“prirodna dobra” su sve sastavnice prirode koje čovjek iskorišćuje u gospodarske svrhe; prirodna dobra mogu biti neobnovljiva (mineralne sirovine) i obnovljiva (biološka dobra, vode, tlo);

“prirodna ravnoteža” je stanje međusobno uravnoteženih odnosa i utjecaja živih bića među sobom i sa njihovim staništem. Prirodna ravnoteža je narušena, kada se poremeti kvantitativna ili kvalitativna struktura životne zajednice, ošteti ili uništi stanište, uništi ili promijeni sposobnost djelovanja ekološkog sustava, prekine međusobna povezanost pojedinih ekoloških sustava, ili prouzroči znatnija izoliranost pojedinih populacija;

“prirodne vrijednosti” su dijelovi prirode koji zavrjeđuju osobitu zaštitu radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, radi svoje osjetljivosti ili radi znanstvenog, kulturnoškog, estetskog, obrazovnog, gospodarskog i drugog javnog interesa;

“registrovani speleološki objekti” je dio baze podataka o speleološkim objektima i sastavni dio baze podataka o zaštićenim prirodnim vrijednostima;

“reintrodukcija” je ponovno naseljavanje neke vrste ili podvrste u područje u kojem je ranije bila istrijebljena, a u ekološkom sustavu još postoje približno jednaki ekološki uvjeti kao i prije istrebljenja;

“rizik za prirodu” je vjerojatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno prouzročiti štetu prirodi;

“sigovine” su nakupine minerala u podzemnim prostorima različitih oblika (stalaktiti, stalagmiti, stalagnati, helektiti i dr.);

“speleološki objekti” su prirodno formirani podzemni prostori duži od 5 metara, a dimenzije ulaza su im manje od dubine ili dužine objekta (spilje, jame, ponori, estavele i dr.);

“stanišni tip” je jedinstvena prostorno određena funkcionalna jedinica ekološkog sustava;

“stanište” ili prirodni životni prostor je kopreno ili vodeno područje određeno njenim geografskim abiotičkim i biotičkim svojstvima, bilo da su potpuno prirodna ili djelomično prirodna;

“ugrožena vrsta” je ona vrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka;

“vlažna staništa” uključuju područja močvarnih zemljišta, ritova i cretova, krške hidrološke sustave i druge vode, prirodne ili umjetne, stalne ili povremene, sa stajacom ili tekućom vodom, slatkom ili slanom, uključujući područja morske vode čija dubina za vrijeme oseke ne prelazi šest metara;

“vrsta” je sustav populacija koje žive u određenom vremenu na određenom prostoru, a sposobne su da međusobno razmjenjuju genetički materijal;

“zahvat u prirodu” je svako privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodu koje može narušiti prirodnu ravnotežu.

“zaštićeni dijelovi prirode” su prirodne vrijednosti proglašene zaštićenima od tijela utvrđenog ovim Zakonom i upisane u registar zaštićenih prirodnih vrijednosti, a odnose se na zaštićena područja, zaštićene biljne, i životinske vrste i podvrste, i gljive te zaštićene minerale i fosile;

“Zaštićeno područje” je jasno definiran geografski prostor, prepoznat i namijenjen dostizanju dugoročne konzervacije prirode, općekorisnih funkcija prirode, i kulturnih vrijednosti, a kojim se upravlja legalnim i drugim efektivnim mehanizmima.

II - OČUVANJE PRIRODE

Članak 9.

(Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti)

Zaštita prirode provodi se očuvanjem biološke i krajobrazne raznolikosti na način propisan ovim Zakonom.

Članak 10.

(Dužnosti i ograničenja)

(1) Vlasnici i korisnici prava na prirodnim dobrima, dužni su dopustiti predstavnicima tijela županijske uprave i službama za upravu jedinica lokalne samouprave nadležnim za zaštitu prirode, ili od njih ovlaštenim osobama, obilazak i pregled tih prirodnih dobara u svrhu istraživanja, prikupljanja

stručnih podataka, te stručnog nadzora u provođenju propisanih uvjeta i mjera zaštite prirode.

(2) Odredbe stavka (1) ovoga članka odnose se i na zaštićene dijelove prirode, ako posebnim propisom u području zaštite prirode nije drugačije određeno.

(3) Radi sprječavanja nanošenja šteta na prirodi zabranjeno je na područjima izvan naselja i izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva, uređenih staza i poligona za vožnju (test vožnje, cross vožnje, off-road vožnje, sportske, natjecateljske i promotivne vožnje, te njima slični oblici korištenja), voziti, parkirati ili organizirati vožnje vozilima na motorni pogon osim u slučajevima obavljanja službene dužnosti, poljoprivrednih, šumarskih ili drugih dopuštenih djelatnosti, odnosno kada je to u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

Članak 11.

(Prenamjena zemljišta)

(1) Na zaštićenim dijelovima prirode nije dozvoljena prenamjena zemljišta koja nije u skladu sa dokumentima prostornog uređenja.

(2) Prenamjena zemljišta dopuštena je samo uz uvažavanje prirodnih vrijednosti, te skrb o značaju i strukturi krajobraza stvorenog tradicionalnim i prirodi bliskim načinima korištenja zemljišta, uz uvjete propisane Zakonom.

Članak 12.

(Građevinsko područje)

(1) Građevinsko područje može se proširiti, odnosno novo građevinsko područje odrediti samo:

- a) ako su u postojećem građevinskom području iskorištene sve mogućnosti racionalnog korištenja prostora i ako nije moguće drugačije zadovoljiti planirane potrebe;
- b) ako za gradnju infrastrukturnih veza izvan naselja nije moguće iskoristiti postojeće koridore.

(2) Radnje iz stavka (1) ovoga članka mogu se vršiti samo ako su u skladu s prostorno-planskom dokumentacijom područja.

Članak 13.

(Korištenje prirodnih dobara)

(1) Prirodna dobra moraju se koristiti održivo, što uključuje odgovarajuće dugoročno planiranje, te primjenu metoda bliskih prirodi i mjera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti.

(2) Korištenje prirodnih dobara i uređenje prostora planira se i provodi temeljem planova korištenja prirodnih dobara (rudarski projekti eksploracije mineralnih sirovina, gospodarske osnove u

šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom gospodarstvu i dr.) i dokumenata prostornog uređenja, a sukladno s mjerama i uvjetima zaštite prirode i prirodnih vrijednosti određenim u svrhu očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, ovisno o tipu krajobraza i ekološkog sustava, raznolikosti biljnih, gljivljih, životinjskih svojstava i staništa, te geološkoj baštini.

(3) Zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje:

- a) dugoročno oštećenje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti, odnosno onečišćenje tla iznad dopuštene razine;
- b) dugoročno oštećenje površinskih ili podzemnih geomorfoloških vrijednosti;
- c) dugoročno osiromašenje prirodnog biljnog, svijeta gljiva i životinjskog svijeta;
- d) dugoročno smanjenje biološke i krajobrazne raznolikosti;
- e) onečišćenje vode i ugrožavanje njezine iskoristivosti;
- f) onečišćenje zraka iznad dopuštene razine.

Članak 14.

(Ograničenja u korištenju prirodnih dobara)

(1) Ako način ili opseg korištenja prirodnih dobara neposredno ugropava povoljno stanje neke vrste ili stanišnoga tipa, Ministarstvo može korištenje ograničiti ili privremeno obustaviti dok traje ugroženost.

(2) Odluku iz stavka (1) ovoga članka Ministarstvo donosi nakon pribavljenog mišljenja Ministarstva nadležnog za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava.

(3) Ako Ministarstvo nadležno za gospodarenje prirodnim dobrom koje se iskorištava ne dostavi mišljenje u roku od osam dana smatra se da je pribavljeno mišljenje o suglasnosti.

Članak 15.

(Dokumenti prostornog uređenja)

(1) U postupku izrade dokumenata prostornog uređenja Ministarstvo izdaje uvjete zaštite prirode ovisno o vrsti dokumenta prostornog uređenja.

(2) Uvjeti zaštite prirode iz stavka (1) ovoga članka izdaju se nositelju izrade i izradivaču dokumenata prostornog uređenja.

(3) Prostorni planovi koji obuhvaćaju zaštićena područja iz ovoga Zakona ne mogu se donijeti bez prethodnog mišljenja Ministarstva.

Članak 16.

(Plan upravljanja prirodnim dobrima)

Planove upravljanja prirodnim dobrima u zaštićenim dijelovima prirode vlasnici ili korisnici prava donose uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

Članak 17.

(Zahvati u prirodu)

(1) Zahvati u prirodu planiraju se na način da se izbjegnu ili na najmanju mjeru svedu oštećenja prirode.

(2) Više manjih zahvata na jednom staništu smatra se jednim zahvatom.

(3) Tijekom izvođenja zahvata izvođač mora djelovati tako da u najmanjoj mjeri ošteće prirodu, a po završetku zahvata dužan je u zoni utjecaja zahvata uspostaviti ili približiti stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata.

Članak 18.

(Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu)

(1) Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu je postupak kojim se procjenjuje postoji li vjerovatnost da provođenje plana, programa ili zahvata u područje ekološke mreže, samog ili s drugim planovima, programima ili zahvatima, može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže s obzirom na njenu strukturu i funkcionalnost.

(2) Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu ne provodi se ako je plan, program ili zahvat neposredno povezan s upravljanjem područjem ekološke mreže.

Članak 19.

(Postupak ocjene prihvatljivosti)

(1) Za planirani zahvat u područje ekološke mreže, koji sam ili s drugim zahvatima može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ocjenjuje se prihvatljivost za ekološku mrežu.

(2) Za planove i programe čije provođenje može imati značajan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obvezno se provodi ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu.

(3) Za planove i programe, za koje je posebnim propisom uređena obveza strateške procjene, glavna ocjena o prihvatljivosti plana i programa za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže obavlja se u okviru obveznog postupka strateške procjene plana i programa.

(4) Sadržaj, rok i način provođenja postupka ocjene prihvatljivosti plana, programa i zahvata za ekološku mrežu u odnosu na ciljeve očuvanja i cjelovitost

područja mreže, način utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta, način obavljanja javnosti, kao i sadržaj potvrde o prihvatljivosti zahvata, rješenja kojima se određuje provođenje postupka glavne ocjene zahvata odnosno mišljenja o obvezi provođenja glavne ocjene zahvata federalni ministar okoliša i turizma (u dalnjem tekstu: federalni ministar) propisuje pravilnikom.

(5) Postupak ocjene prihvatljivosti za područje ekološke mreže sastoji se od: prethodne ocjene prihvatljivosti, glavne ocjene prihvatljivosti s ocjenom drugih pogodnih mogućnosti, utvrđivanja prevladavajućeg javnog interesa i kompenzacijskih uvjeta.

Članak 20.

(Prihvatljivost zahvata za prirodu)

(1) Za planirani zahvat u prirodu koji može narušiti prirodnu ravnotežu (gradnja građevina, uređenje vodotoka, radovi tehničkog i gospodarskog održavanja vodotoka, vodnog dobra i vodnih građevina, zahvati u svezi eksploracije mineralnih sirovina, zahvati u svezi prenamjene poljoprivrednog zemljišta kojima se ugrožava ili mijenja stanišni tip i dr.) treba ustanoviti njegov utjecaj i ocijeniti prihvatljivost za prirodu sukladno ovom Zakonu i drugim propisima.

(2) Za planirane zahvate u prirodu iz stavka (1) ovoga članka ocjenu prihvatljivosti za prirodu daje Ministarstvo na temelju izrađene studije o prihvatljivosti zahvata za prirodu u vidu mišljenja.

(3) Zahvati u prirodu iz stavka (1) ovoga članka odnose se na privremeno ili trajno djelovanje čovjeka na prirodnim vrijednostima, zaštićenim dijelovima prirode i ekološki značajnim područjima.

Članak 21.

(Kompenzacijski uvjeti)

(1) Kompenzacijski uvjeti se utvrđuju u cilju ublažavanja ili nadomještavanja predvidivih oštećenja prirode.

(2) Kompenzacijski uvjeti određuju se ovisno o predviđenom ili prouzročenom oštećenju prirode te mogućnosti povrata u doprirodno stanje.

(3) Pri izboru kompenzacijskog uvjeta prednost ima nadoknađivanje područjem koje ima ista ili slična obilježja prirode za koju se provodi kompenzacija, a kojim se osigurava povezanost i cjelovitost ekološke mreže.

(4) Oblici kompenzacijskih uvjeta su:

- a) uspostavljanje kompenzacijskog područja, koje ima obilježja prirode slična onim kakva postoje u prirodi u kojoj se namjerava izvršiti zahvat;

b) uspostavljanje drugog područja značajnog za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti, odnosno za zaštitu prirodnih vrijednosti.

Članak 22.

(Krajobrazi)

(1) Krajobraze treba očuvati u prirodnom i doprirodnom stanju, a gdje je to potrebno i prikladno, ponovno uspostaviti.

(2) Korištenjem prirodnih dobara i uređenjem prostora treba osigurati značajna i karakteristična obilježja krajobraza te održavanje bioloških, geoloških, kulturnih vrijednosti i drugih vrijednosti koje određuju značaj i estetski doživljaj krajobraza.

Članak 23.

(Očuvanje krajobraza)

(1) Zahvate u prostoru treba planirati i izvoditi tako da se u najvećoj mjeri očuvaju značajna i karakteristična obilježja krajobraza i krajobrazna raznolikost.

(2) Izvan naseljenih područja krajobraz je potrebno očuvati u što prirodnijem stanju radi zaštite biološke raznolikosti i mogućnosti primjerene rekreacije.

(3) U naseljenim područjima prirodna dobra, osobito zelene površine, drveće, vode i druge površine značajne za očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti treba štititi, čuvati i njegovati, te tamo gdje je moguće i prikladno obogaćivati i oblikovati.

Članak 24.

(Iskorištavanje mineralnih sirovina)

(1) Iskorištavanje mineralnih sirovina obavlja se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju krajobrazne vrijednosti prostora. Neizbjegne negativne posljedice za krajobraz, izazvane istraživanjem i eksploatacijom mineralnih sirovina, otklanaju se ponovnim oblikovanjem (sanacijom) izvornog krajobraza ili oblikovanjem prema stanju prirode, u svrhu uspostave doprirodnog krajobraza, odnosno krajobraza namijenjenog rekreaciji.

(2) Projekt sanacije, odnosno uređenja eksploatacijskog prostora zahvaćenog radovima nakon završetka iskorištavanja mineralnih sirovina, sastavni je dio glavnog rudarskog projekta eksploatacije mineralnih sirovina.

Članak 25.

(Ekološki sustavi)

(1) Zaštita ekoloških sustava ostvaruje se provođenjem mjera očuvanja biološke raznolikosti u korištenju prirodnih dobara i uređenju prostora, te zaštitom stanišnih tipova.

(2) Ministarstvo prati stanje (monitoring)

osobitih i ugroženih ekoloških sustava, odnosno stanišnih tipova sukladno ovome Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona.

Članak 26.

(Zaštita šuma)

(1) Očuvanje biološke raznolikosti šumskih ekosustava obavlja se sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima.

(2) Očuvanje biološke raznolikosti šuma u upravljanju šumama osigurava se na načelima održivog razvoja, te gdje je moguće održavanje prirodnog sustava vrsta i njihove prirodne obnove.

(3) Upravljanje šumama u smislu stavka (2) ovog članka provodi se prema posebnom propisu.

(4) Šumskim ekosustavima koji pripadaju zaštićenim područjima upravlja se sukladno ovom Zakonu i na osnovu njega donesenim propisima.

Članak 27.

(Pošumljavanje i očuvanje šuma)

(1) Pošumljavanje, gdje to dopuštaju uvjeti staništa, obavlja se autohtonim vrstama drveća, u sastavu koji odražava prirodni sastav vrsta i koristeći prirodi bliske metode.

(2) Pošumljavanje nešumskih površina obavlja se tamo gdje je opravdano, uz uvjet da se ne ugrožavaju ugroženi nešumski i rijetki stanišni tipovi.

(3) Ako se pojavi uzročnik koji bi mogao izazvati veće ekonomске štete, a ne postoji odgovarajuće biološko ili biotehničko sredstvo za zaštitu bilja, mogu se koristiti kemijска sredstva za zaštitu bilja na osnovu prijedloga Federalnog ministarstva.

Članak 28.

(Očuvanje biološke raznolikosti u šumama)

(1) Radi očuvanja biološke raznolikosti u svim šumama treba osigurati stalni postotak zrelih, starih i suhih stabala, posebno stabala s dupljama, utvrđen uslovima zaštite prirode koji su sastavni dio šumskoprivrednih osnova.

(2) Radi očuvanja biološke raznolikosti u šumama, dopušteno je korištenje bioloških i biotehničkih sredstava za zaštitu bilja.

(3) Prilikom dovršnoga sijeka većih šumskih površina, ostavljaju se manje neposjećene površine koje se utvrđuju šumskoprivrednim osnovama radi očuvanja biološke raznolikosti.

(4) Radi obogaćivanja biološke i krajobrazne raznolikosti, u upravljanju šumama postupa se na način da se u najvećoj mjeri očuvaju šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumski rubovi.

(5) U upravljanju šumama potrebno je osigurati produženje sjećive zrelosti autohtonih vrsta drveća s obzirom na fiziološki vijek pojedine vrste.

Članak 29.

(Krški ekološki sustavi)

(1) Krški ekološki sustavi predstavljaju bogatstvo globalne razine vrijednosti koji se štite radi njihove osjetljivosti i prirodne su vrijednosti u smislu ovoga Zakona.

(2) Zabranjeno je, osim u slučaju javnog interesa, onečišćavati vode, skretati vodene tokove, mijenjati prirodne razine i režime voda, mijenjati izvornost krške podloge i oštećivati ili uništavati krške površinske i podzemne pojave (krške depresije, kanjoni, slapovi, vodotoci i dr.) i objekte.

(3) Prilikom planiranja uređenja prostora i korištenja prirodnih dobara u krškom području utvrđuje se mogući utjecaj u odnosu na cijelo slivno područje.

Članak 30.

(Zaštita podzemnih voda u krškim područjima)

Nadležna tijela i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su posebnu pozornost posvetiti zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja, te poduzimati nužne mјere za smanjenje onečišćenja na najmanju mjeru i za stalno praćenje stanja voda.

Članak 31.

(Odlaganje otpada u krškim područjima)

U krškom području odlaganje otpada obavlja se na organiziranim odlagalištima. Odlagališta moraju biti izgrađena (izvedena) na način da se sprječava svako onečišćenje podzemlja.

Članak 32.

(Speleološki objekti)

(1) Speleološki objekti predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona i uživaju opće zaštitne mјere, kao i posebne zaštitne mјere ako su proglašeni zaštićenim dijelovima prirode.

(2) Otkriće svakog speleološkog objekta ili njihovoga dijela prijavljuje se Ministarstvu u roku od 15 dana.

(3) Za daljnje postupanje s otkrivenim speleološkim objektom Ministarstvo izdaje rješenje nakon izvršenog očevida lokaliteta, u roku od 30 dana od dana prijave otkrića navedenog speleološkog objekta.

(4) Ako Ministarstvo ne izda rješenje u roku iz stava (3) ovog članka smatra se da istraživanje i

zaštita otkrivenog objekta nije potrebna, a pravna ili fizička osoba može nastaviti s izvođenjem radova ili zahvata u skladu sa posebnim propisom.

Članak 33.

(Zaštita speleoloških objekata i uvjeti zaštite)

(1) Zabranjeno je oštećivati, uništavati i odnositi spiljski nakit i podzemni živi svijet, fosilne, arheološke i druge nalaze, te mijenjati uvjete staništa u objektu, njegovom nadzemlju i neposrednoj blizini.

(2) Za speleološke objekte na području zaštićenih dijelova prirode Ministarstvo propisuje uvjete zaštite prirode.

Članak 34.

(Upisnik speleoloških objekata)

(1) Za speleološke objekte izrađuje se Upisnik.

(2) U Upisnik se unosi:

- a) inventarizacija njihovih biospeleoloških karakteristika;
- b) situacijska karta i tlocrt objekta;
- c) katastarska oznaka;
- d) podaci o vlasniku, odnosno korisniku prava na nekretnini (zemljištu);
- e) vrednovanje sa gledišta zaštite prirode;
- f) utvrđivanje stanja i ugroženosti;
- g) zaštitno područje na nadzemlju svakog speleološkog objekta te ograničenja koja se odnose na ta područja;
- h) druge odlike i podatke od značaja za zaštitu speleološkog objekta (opis objekta, morfološki tip, postanak, hidrološke odlike, hidrogeološka funkcija, pristup objektu, fotografiju, osnovnu literaturu i drugo).

(3) Uvjete i način vođenja Upisnika propisat će ministar pravilnikom.

Članak 35.

(Izdavanje dozvole za dopuštene radnje u speleološkom objektu)

(1) U cilju zaštite speleoloških objekata ili njihovih dijelova na području zaštićenih dijelova prirode od organa upravljanja zaštićenim područjem je potrebno dobiti dozvolu za:

- a) organizirano posjećivanje, korištenje ili uređenje speleološkog objekta ili njegovoga dijela;
- b) otvaranje i/ili zatvaranje ulaza/izlaza u/na speleološkom objektu, kao i za izgradnju, obnovu ili sanaciju svakog podzemnog objekta;
- c) obavljanje znanstvenih i stručnih istraživanja;
- d) ronjenje u speleološkom objektu;
- e) snimanje filmova ili fotografiranje pomoću

- elektroničke opreme u speleološkom objektu;
- f) sve ostale radnje i zahvate koji utiču na osnovna obilježja, uslove i prirodnu floru ili faunu u speleološkom objektu ili njegovom nadzemlju.
- (2) Rješenje o dozvoli sadrži vremenski period istraživanja i uvjete zaštite prirode.

Članak 36.

(Plan upravljanja za korištenje speleoloških objekata)

(1) Korištenje speleoloških objekata u turističke i druge dozvoljene svrhe obavlja se na temelju Plana upravljanja, mjerodavnog tijela koji upravlja zaštićenom prirodnom vrijednosti.

(2) Plan iz stavka (1) ovog članka sadrži mjere zaštite speleološkog objekta, uvjete za razgledavanje i mjere zaštite posjetitelja.

Članak 37.

(Koncesija u speleološkim objektima)

(1) Ako speleološkim objektom u zaštićenom području ne upravlja javna ustanova koja upravlja tim zaštićenim područjem, ili ako ga ne koristi vlasnik ili korisnik prava na zemljištu gdje se nalazi speleološki objekt, za njegovo korištenje u turističke i druge dopuštene svrhe, Ministarstvo može dati prijedlog za koncesiju na osnovu odobrenog programa posjećivanja i razgledavanja.

(2) Postupak davanja koncesije provodi se prema odredbama Zakona o koncesijama i ovog Zakona.

Članak 38.

(Ograničenja i naknade za korištenje speleoloških objekata)

(1) Vlasnik ili korisnik prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekt ne smije ugroziti ili oštetiti speleološki objekt, zatrpati ulaz, sprječavati njegovo korištenje na dopušten način, te je dužan omogućiti pristup i razgledanje tog objekta u dozvoljene svrhe.

(2) Vlasnik i korisnik prava na zemljištu na kojem se nalazi speleološki objekt ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrнут u korištenju speleološkog objekta razmjerno umanjenom prihodu.

(3) Visina naknade određuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje nadležni sud.

(4) Naknada se isplaćuje iz proračuna Županije ili Fonda za zaštitu okoliša HNŽ.

Članak 39.

(Vode i vlažna staništa)

(1) Vode i vlažna staništa predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovoga Zakona, te ih treba očuvati

u prirodnom ili doprirodnom stanju, gdje god je moguće i prikladno.

(2) Sva prirodna jezera i bare, sve lokve u priobalju veće od 0,01 ha, prirodne i doprirodne močvare veće od 0,25 ha, cretovi, izvori, ponori i potoci s obalnim pojasmom od 2 metra, predstavljaju ekološki značajna područja u smislu ovog Zakona.

(3) Vode se štite od onečišćavanja, a njihovu prirodnu sposobnost vlastitog čišćenja treba očuvati ili ponovno uspostavljati.

(4) Aktivnostima na vodi i u vodi ne smiju se ugrožavati, oštećivati niti uništavati vodena staništa.

(5) Nadležna tijela i službe za upravu u okviru svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti dužni su skrbiti o zaštiti voda od onečišćenja, poduzimati nužne mjere za smanjenje onečišćenja na najmanju moguću mjeru i stalno pratiti stanje onečišćenja.

Članak 40.

(Zaštita voda i ekološki prihvatljiv protok)

(1) U prirodnim i doprirodnim vlažnim staništima nije dopušteno zahvaćati vodne zalihe (isušivanje, zatrpanje izvora, bara i dr.) ako su one potrebne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti.

(2) Količinu vode u vlažnim staništima koja je neophodna za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti, određuje nadležni ministar uz prethodno pribavljenu suglasnost tijela uprave nadležnog za vode, a na osnovu studije o potrebnim količinama vodnih zaliha u vlažnim staništima, koju izrađuju ovlaštene pravne osobe u suradnji s pravnom osobom za obavljanje poslova upravljanja vodama.

(3) Nadležna tijela u sklopu svoga djelokruga, te pravne i fizičke osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati ekološki prihvatljiv protok vode u vlažnim staništima.

Članak 41.

(Pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more i akcidenti)

(1) Nadležno tijelo u sklopu svoga djelokruga, te fizičke i pravne osobe u obavljanju djelatnosti, dužni su osigurati pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more.

(2) U slučajevima akcidentnih onečišćenja mora s brodova ili s obale prioritetno se provodi saniranje onih posljedica onečišćenja koje ugrožavaju biološku raznolikost u moru.

Članak 42.

(Iskorištavanje morskih dobara)

(1) Razine dopuštenog iskorištavanja dijelova žive i nežive prirode mora i podmorja utvrđuje se na temelju procjene zaliha bioloških dobara u moru.

(2) Procjenu zaliha bioloških dobara u moru utvrđuje Ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, nakon pribavljenе suglasnosti Ministarstva, na temelju mišljenja mjerodavne znanstvene institucije.

Članak 43.

(Zaštita oranica)

(1) Radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti oranicama treba očuvati vrijedna i ugrožena rubna staništa (živice, pojedinačna stabla, skupine stabala, bare i livadne pojaseve).

(2) Prilikom planiranja i izvođenja okrugnjavanja poljoprivrednog zemljišta, potrebno je u što većoj mjeri očuvati postojeća ili stvoriti nova staništa iz stavka (1) ovog članka, te isplanirati njihov raspored i veličinu na način da se osigura najveća vrijednost staništa za biološku i krajobraznu raznolikost.

Članak 44.

(Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u naseljima)

U planiranju i uređenju prostora na područjima gусте naseljenosti, radi očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, potrebno je:

- omogućiti povezanost staništa u područjima gусте naseljenosti s područjima prirode izvan njih, ako je to tehnički izvodivo i ne zahtijeva nesrazmjerne troškove;
- čuvati postojeće, a gdje je moguće i prikladno, umjetno stvarati zelene površine, drveće, skupine stabala, vode tekućice i stajaćice i druga staništa, dajući prednost autohtonim vrstama i staništim.

Članak 45.

(Očuvanje stanišnih tipova)

(1) Očuvanje ekološkog sustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnem stanju.

(2) Stanišni tip je u povoljnem stanju, ako:

- je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stabilna ili se povećava;
- postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerovatno održati, specifična struktura i funkcije neophodne za njegov dugoročni opstanak;
- je zajamčeno povoljno stanje njegovih značajnih bioloških vrsta.

Članak 46.

(Natura 2000)

(1) Propisom Vlade Federacije BiH će biti uspostavljena Evropska ekološka mreža posebno zaštićenih područja pod nazivom Natura 2000.

(2) Mreža složena od tipova staništa i staništa vrsta omogućiti će održanje tipova prirodnih staništa, ili tamo gdje je potrebno uspostavljanje povoljnog stanja zaštite unutar njihovog prirodnog područja.

(3) Mreža Natura 2000 uključiti će posebno zaštićeni dijelovi prirode sukladno sa Direktivom o pticama.

Članak 47.

(Kartiranje i praćenje stanja i ugroženosti staništa)

(1) Stanišni tipovi se kartiraju, a njihovo stanje i ugroženost se procjenjuje i prati.

(2) Ugroženi stanišni tipovi su oni koji nisu u povoljnem stanju te im prijeti nestanak.

(3) Područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova su ekološki značajna područja u smislu ovoga Zakona.

(4) Praćenje stanja i ugroženosti staništa obavljaju Ministarstvo i nadležna tijela.

(5) Kartiranje i procjenu stanja i ugroženosti tipova staništa, vrste tipova staništa, te ugrožene i rijetke tipove staništa, kao i mjere za očuvanje tipova staništa u povoljnem stanju utvrđuje Federalno ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša (u dalnjem tekstu: Federalno ministarstvo).

Članak 48.

(Ekološki značajno područje)

(1) Ekološki značajno područje je područje koje u velikoj mjeri pridonosi očuvanju biološke raznolikosti u Županiji.

(2) Ekološki značajna područja su:

- područja stanišnih tipova koji su biološki iznimno raznovrsni ili dobro očuvani, gdje su staništa ugroženih ili endemičnih bioloških vrsta, koja su međunarodno značajna po mjerilima potvrđenih međunarodnih ugovora, ili koja drugačije pridonose očuvanju biološke raznolikosti;
- područja ugroženih i rijetkih stanišnih tipova;
- očuvane šumske cjeline;
- staništa vrsta zaštićenih temeljem potvrđenih međunarodnih ugovora;
- selidbeni putevi životinja;
- ekološki koridori.

Članak 49.

(Zaštita ekološki značajnih područja)

(1) Zaštita ekološki značajnih područja osigurava se provođenjem propisanih mjera i uvjeta zaštite prirode u cilju očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti na temelju ovoga Zakona.

(2) Nisu dopušteni zahvati i radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.

(3) Iznimno, Ministarstvo može dopustiti zahvate ili radnje iz stavka (2) ovoga članka ako se oštećenje ekološki značajnog područja može odgovarajućim mjerama kompenzirati, ili ako su zahvati i radnje potrebni radi prevladavajućeg općeg interesa.

(4) Pojedina ekološki značajna područja mogu se zaštитiti u nekoj od kategorija zaštićenih dijelova prirode.

Članak 50.

(Ekološka mreža)

(1) Ekološka područja od značaja za EU su ona koja u biogeografskim regijama kojima pripada, značajno doprinose održanju ili obnavljanju "povoljnog stanja" u očuvanju tipova staništa koja značajno doprinose koherenciji ekološke mreže Natura 2000. i/ili koja doprinose očuvanju biološke raznolikosti unutar dotične regije ili regija.

(2) Sustav međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja, koja uravnoveženom biogeografskom raspoređenošću značajno doprinose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti, čini ekološku mrežu. Unutar ekološke mreže njeni dijelovi povezuju se prirodnim ili umjetnim ekološkim koridorima.

Članak 51.

(Divlje vrste i podvrste biljaka i životinja)

(1) Divlje vrste i podvrste biljaka i životinja (u dalnjem tekstu: divlje vrste) čine:

- živi i mrtvi primjerici samoniklih biljaka i gljiva i slobodnoživućih životinja, te njihovi uzgojeni primjerici;
- njihovi razvojni oblici (jaja, ličinke, čahure, sjemenke, plodovi, i dr.);
- njihovi dijelovi i od njih dobiveni lako raspoznatljivi proizvodi.

(2) Zabranjeno je smanjiti brojnost populacija divljih vrsta, uništavati njihova staništa ili mijenjati njihove životne uvjete u mjeri u kojoj bi vrsta postala ugrožena.

(3) Zabranjeno je istrijebiti autohtonu divlju vrstu/podvrstu.

(4) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se na svaku pojedinu vrstu divljih biljaka i životinja u svakoj fazi razvitka i u svakom obliku i stanju.

Članak 52.

(Ugrožena divlja vrsta/podvrsta)

(1) Ugrožena divlja vrsta/podvrsta je ona vrsta/podvrsta čiji je dugoročni opstanak u opasnosti ili koja je rijetka, te koja je kao takva određena u Crvenoj listi ugroženih biljnih vrsta, vrsta gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta.

(2) Ugrožene divlje vrste i podvrste utvrđuje i uvrštava u Crvene liste Federalni ministar na osnovu naučno utvrđenih stručnih podloga koje će raditi Federalni zavod.

(3) Na osnovu Crvenih listi ugroženih biljnih vrsta, vrsta, gljiva i životinjskih vrsta/podvrsta izradit će se Crvene knjige.

(4) Ugrožene divlje vrste/podvrste mogu biti:

- strogo zaštićene vrste/podvrste i
- zaštićene vrste/ podvrste.

(5) Strogo zaštićene vrste i podvrste i zaštićene vrste i podvrste proglašava Federalno ministarstvo.

Članak 53.

(Strogo zaštićena vrsta/podvrsta)

(1) Strogo zaštićena vrsta/podvrsta je:

- divlja vrsta/podvrsta kojoj prijeti izumiranje na području Federacije BiH;
- usko rasprostranjeni endem;
- divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

(2) Pojedina divlja vrsta/podvrsta može biti strogo zaštićena na cijelom području Federacije BiH ili na pojedinim njenim dijelovima.

Članak 54.

(Zaštićena divlja vrsta/podvrsta i korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta)

(1) Zaštićena divlja vrsta/podvrsta je:

- autohtona divlja vrsta/podvrsta koja je ugrožena ili rijetka, i ne prijeti joj izumiranje;
- divlja vrsta/podvrsta koja nije ugrožena, ali je radi njezina izgleda lako moguće zamijeniti s ugroženom divljom vrstom i podvrstom;
- divlja vrsta/podvrsta čiji je odgovarajući način zaštite propisan međunarodnim ugovorima u kojima je Bosna i Hercegovina članica.

(2) Korištenje zaštićenih divljih vrsta/podvrsta dozvoljeno je na način i u količini da se njihove populacije ne dovedu u opasnost.

Članak 55.

(Mjere zabrane)

(1) Strogo zaštićene i zaštićene divlje biljke i životinje zabranjeno je:

- a) namjerno proganjati, hvatati, držati i ubijati;
- b) namjerno oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, glijezda ili legla, te područja njihova razmnožavnja ili odmaranja;
- c) namjerno uznemiravati, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih i hibernacije, ako bi uznemiranje bilo značajno u odnosu na ciljeve zaštite;
- d) namjerno uništavati ili uzimati jaja iz prirode;
- e) prikrivati, držati, uzbogati, prodavati, kupovati i otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i preparirati.

(2) Zaštitu iz ovoga članka uživaju i samonikle biljke, te divlje životinje koje se nalaze zaštićenim dijelovima prirode ako se radi o vrijednostima radi kojih je područje zaštićeno, kao i sve podzemne životinje, iako nisu zaštićene kao pojedinačne vrste.

(3) Odredbe stavka (1) ovoga članka ne odnose se u slučaju znanstvenog istraživanja.

(4) Dopuštenjem za znanstveno istraživanje utvrđuju se uvjeti zaštite prirode.

Članak 56.

(Zaštita lovnih i ribolovnih vrsta)

(1) Populacije lovnih i ribolovnih vrsta iskorištavaju se i štite prema odredbama ovoga Zakona i drugih posebnih propisa.

(2) Zabranjena je upotreba svih neselektivnih sredstava hvatanja i ubijanja divljih životinja te upotreba svih sredstava koja mogu prouzročiti lokalno nestajanje ili ozbiljno uznemiranje populacije tih vrsta, a posebno sredstvima zabranjenim potvrđenim međunarodnim ugovorima, kao što su:

- a) žive životinje koje se koriste kao mamci, oslijepljene ili osakaćene;
- b) električne ubojite ili omamljujuće naprave;
- c) umjetne svijetleće naprave;
- d) zrcala i druge zasljepljujuće naprave;
- e) odašiljači zvuka (magnetofoni, kazetofoni i dr.) koji emitiraju zvukove dozivanja, boli ili javljanja;
- f) naprave za osvjetljavanje cilja;
- g) optički nišani za noćni lov s mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike;
- h) eksplozivi;
- i) otrovi i otrovni ili omamljujući mamci;
- j) poluautomatsko ili automatsko oružje sa spremnikom koji može sadržavati više od dva naboja;

k) letjelice;

l) motorna vozila u pokretu i dr.

Članak 57.

(Uvoz i izvoz strogo zaštićenih i zaštićenih divljih biljaka i životinja)

(1) Strogo zaštićene i zaštićene divlje biljke i životinje ne smiju se izvoziti niti uvoziti.

(2) Iznimno, pojedine strogo zaštićene i zaštićene biljke i životinje smiju se izvoziti i uvoziti u znanstveno-istraživačke svrhe u ograničenom roku trajanja, radi razmjene, izlaganja i slično na temelju rješenja Federalnog ministarstva.

(3) Unos, iznos, izvoz ili uvoz i unos s mora, za izvoz divljih vrsta/podvrsta, njihovih dijelova i derivata zaštićenih na osnovu Zakona obavlja se uz suglasnost Federalnog ministarstva.

Članak 58.

(Očuvanje povoljnog stanja divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva)

(1) Povoljno stanje divljih životinjskih, biljnih vrsta i vrsta gljiva koje su zaštićene na temelju međunarodnih konvencija, ugovora i direktiva u kojima je Bosna i Hercegovina članica osigurava se zaštitom njihovih staništa i zaštitnim mjerama za pojedine vrste/podvrste prema odredbama ovog Zakona.

(2) Stanje divlje vrste/podvrste je povoljno, ako je njezina rasprostranjenost i brojnost populacije u okviru prirodnih kolebanja i ne pokazuje dugoročni trend smanjivanja, te ako su staništa populacije vrste dovoljno prostrana da osiguravaju dugoročno očuvanje populacije.

Članak 59.

(Introdukcija i retroindukcija)

(1) Zabranjena je introdukcija (unošenje) stranih vrsta/podvrsta u prirodu na područje Županije.

(2) Zabranjena je introdukcija alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode, kao i prenošenje takvih vrsta iz ribogojilišta u druga vlažna staništa.

(3) Reintrodukcija (ponovno naseljavanje) nestalih divljih vrsta/podvrsta u prirodu može se obavljati uz dozvolu Federalnog ministarstva, koja se izdaje na osnovu studije o procjeni rizika ponovnog uvođenja na prirodu, uz prethodno pribavljenu saglasnost Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

(4) Troškove izrade studije i provođenja postupka procjene utjecaja reintrodukcije na prirodu snosi pravna ili fizička osoba koja je podnijelo zahtjev za izdavanje dozvole.

Članak 60.

(Odobrenje za sakupljanje biljaka i njihovih dijelova, hvatanje ili ubijanje životinja koje nisu zaštićene)

(1) Odobrenje Ministarstva treba ishoditi i za sakupljanje biljaka i njihovih dijelova, hvatanje ili ubijanje životinja koje nisu zaštićene na temelju ovog ili drugih zakona, za sakupljanje minerala i fosila u većim količinama, ako se sve to obavlja u svrhu stjecanja materijalne dobiti.

(2) Radnje iz stavka (1) ovog članka mogu se obavljati samo uz predhodnu suglasnost vlasnika ili korisnika prava na zemljište ili vodenu površinu na kojima se obavljaju radnje iz stavka (1) ovog članka.

(3) Odobrenje iz stavka (1) ovog članka sadrži uvjete zaštite prirode.

Članak 61.

(Gradnja objekata infrastrukture)

(1) Javne ceste, drugi putevi i druge građevine koji prelaze preko poznatih migracijskih puteva divljih životinja grade se na način da se osigura sigurno prelaženje divljih životinja na odgovarajućim prostornim razmacima.

(2) Stubovi, vjetroelektrane i tehničke komponente nadzemnih električnih vodova izvode se na način da se ptice zaštite od strujnog i fizičkog udara.

(3) Na stubovima, vjetroelektranama i tehničkim komponentama koji su izgrađeni prije stupanja na snagu ovog Zakona, i koji u visokom nivou ugrožavaju ptice, u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog Zakona provest će se neophodne mјere radi zaštite ptica od strujnog i fizičkog udara.

(4) Odredbe stavka (2) i (3) ovog članka ne odnose se na gornje vodove željeznica.

Članak 62.

(Držanje divljih vrsta)

(1) Životinje divljih strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta zabranjeno je držati u zatočeništvu u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi.

(2) Životinje iz stavka (1) ovog članka za koje je to propisano trajno i nezamjenjivo se propisno obilježavaju.

(3) Uvjete držanja, način obilježavanja i evidencije životinja propisuje Federalni ministar.

Članak 63.

(Autohtona vrsta)

(1) Autohtona odomaćena vrsta/podvrsta, kao dio biološke raznolikosti, je svaka naslijedena biljna sorta ili životinska pasmina koja se razvila kao rezultat uzgoja.

(2) Autohtone odomaćene vrste i podvrste predstavljaju prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona i posebnih propisa.

Članak 64.

(Zaštita ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta)

(1) Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste štite se metodama in-situ (u prirodi) i ex-situ (izvan prirode). Tradicionalni način uzgoja i korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta potiče se gdje je to moguće i odgovarajuće.

(2) Ugrožene autohtone odomaćene vrste/podvrste, uzgojne ciljeve, pravila uzgoja i očuvanja čiste i zdrave genetičke osnove, te načine korištenja ugroženih autohtonih odomaćenih vrsta/podvrsta koji nisu propisani posebnim zakonom propisuje zaštićenima Federalni ministar, uz pribavljenu suglasnost Federalnog ministra poljoprivrede, vodopривреде i šumarstva.

Članak 65.

(Genetički materijal)

(1) Genetički materijal je dio biljke, gljive, životinje ili mikroorganizma koji sadrži dijelove dezoksiribonukleinske kiseline.

(2) Genetički materijal se koristi sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima.

(3) Uzimanje genetičkog materijala iz prirode ne smije ugrožavati opstanak ekološkog sustava ili populacija vrsta u njihovim staništima.

(4) Pristup genetičkim izvorima dopušten je svima pod istim uvjetima na način propisan ovim Zakonom ili posebnim propisom.

(5) Rezultati istraživanja i razvoja proizašli iz korištenja genetičkih izvora koriste se na pravičan način sukladno sa posebnim propisima.

(6) Nitko ne može postati patentni vlasnik genetičkog materijala stvorenog na osnovu genetičkog materijala divljih vrsta/podvrsta.

(7) Zabranjeno je patentiranje genetičkog materijala nekoga dijela genetičke raznolikosti sa području Županije.

Članak 66.

(Minerali i fosili)

(1) Minerali su samorodni homogeni kemijski elementi ili spojevi u vidu kristalizirane ili amorfne tvari, određene strukture, oblika i sastava.

(2) Minerali u smislu ovoga Zakona nisu mineralne sirovine.

Hercegovačko-neretvanske županije

(3) Fosili predstavljaju sačuvane cjeline, dijelove, ili tragove izumrlih organizama i njihovih životnih aktivnosti (ihnofosili).

(4) Minerali i fosili su u vlasništvu Županije.

(5) Zabranjeno je uništavati minerale i fosile i oštećivati njihova nalazišta.

(6) O pronalasku minerala i fosila pronalazač je dužan obavijestiti Ministarstvo u roku od osam dana od dana pronalaska, te preuzeti neophodne mjere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

(7) U slučaju iz stavka 6. ovoga članka nalazač je dužan iste ponuditi na prodaju Ministarstvu.

(8) Ukoliko Ministarstvo odbije ponudu iz stavka (6) ovoga članka nalazač je dužan iste ponuditi na prodaju Federalnom ministarstvu okoliša i turizma.

Članak 67.

(Očuvanje i zaštita minerala, fosila i sigovine)

(1) Minerali, fosili i sigovine koji su značajni radi svoje rijetkosti, izuzetne veličine ili izgleda ili izvanrednog i univerzalnog obrazovnog i naučnog značenja, predstavljaju zaštićene prirodne vrijednosti u smislu ovog Zakona.

(2) Minerali, fosili i sigovine koji su proglašeni za zaštićenu prirodnu vrijednost čuvaju se na mjestu nalaza (in-situ očuvanje), a nalazište uživa zaštitu kao zaštićeno prirodno područje do donošenja odluke od strane Ministarstva.

(3) Ako minerale, fosile ili sigovine nije moguće zaštiti na nalazištu daju se na čuvanje pravnoj ili fizičkoj osobi koja će osigurati njihovu stručnu zaštitu i omogućiti njihovu upotrebu u svrhu obrazovanja, muzejske djelatnosti, nauke i zaštite prirode (ex-situ očuvanje).

Članak 68.

(Istraživanje nalazišta minerala, fosila ili sigovina)

(1) Ako pravna ili fizička osoba namjerava istraživati nalazišta minerala, fosila ili sigovina dužno je od Ministarstva zatražiti dozvolu najkasnije 30 dana prije namjeravanog početka istraživanja.

(2) Pravna ili fizička osoba dužna je u roku od 30 dana od dana obavljenog istraživanja dostaviti Ministarstvu Izvješće o obavljenom istraživanju, s podacima o stanju nalazišta, mogućoj ugroženosti nalazišta, te o potrebnim dodatnim istraživanjima i dodatnim mjerama zaštite, pod prijetnjom naknade eventualno nastale štete.

(3) Ako se istraživanje odnosi na nalazište zaštićenih minerala, fosila ili sigovina koji su proglašeni prirodnim vrijednostima, Ministarstvo može zabraniti istraživanje ili izdati dozvolu kojom se utvrđuju i uvjeti zaštite prirode, odnosno mjere

zaštite za nalazište. Dozvola se izdaje rješenjem.

(4) Protiv prvostupanjskih rješenja koje izdaje Ministarstvo na temelju ovoga Zakona žalba se može izjaviti Vladi Hercegovačko-neretvanske županije (u daljem tekstu: Vlada) u roku od 15 dana od dana prijema rješenja.

(5) Rješenje donijeto po žalbi je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, u skladu sa Zakonom.

Članak 69.

(Korištenje minerala, fosila i sigovina)

(1) Pravna i fizička osoba može uzimati minerale, fosile ili sigovine iz prirode radi stavljanja u promet uz prethodno pribavljenu dozvolu Ministarstva. Dozvola se izdaje rješenjem, a sadrži uvjete pod kojima se isti mogu uzimati.

(2) Pri uzimanju minerala, fosila ili sigovina iz prirode zabranjeno je koristiti mašine, eksploziv, potisne gasove ili druga kemijska sredstva.

(3) Pravna ili fizička osoba koja stavlja minerale, fosile ili sigovine u promet dužno je, za svaki mineral ili fosil koji posjeduje, imati dokaz o porijeklu odnosno dozvolu o uzimanju iz prirode. Dokaz ili dozvola prilikom prodaje minerala, fosila ili sigovina uručuju se kupcu.

(4) Pravna ili fizička osoba iz stavka (1) ovog članka je dužna voditi evidenciju o stavljanju u promet minerala, fosila ili sigovina, te evidenciju dostavljati Ministarstvu.

(5) O obliku i sadržaju evidencije o stavljanju u promet minerala, fosila ili sigovina ministar će donijeti uputstvo.

III - PLANIRANJE I ORGANIZACIJA ZAŠTITE PRIRODE

Članak 70.

(Temeljni dokumenti zaštite prirode)

(1) Temeljni dokumenti zaštite prirode su Županijski plan zaštite prirode (u dalnjem tekstu: Plan zaštite prirode) i Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave.

(2) Prijedlog plana zaštite prirode priprema Ministarstvo.

(3) Prijedlog plana zaštite prirode dostavlja se Federalnom ministarstvu radi davanja mišljenja i primjedbi.

(4) Prijedlog plana zaštite prirode mora biti dostupan javnosti radi davanja mišljenja i primjedbi.

(5) Plan zaštite prirode donosi Skupština Hercegovačko-neretvanske županije (u dalnjem tekstu: "Skupština"), na prijedlog Vlade za period od

Hercegovačko-neretvanske županije

10 godina. Plan zaštite prirode mora biti usuglašen sa Federalnom strategijom zaštite prirode.

(6) Program zaštite prirode donosi predstavničko tijelo jedinica lokalne samouprave, svako za svoje područje.

(7) Program zaštite prirode mora biti usklađen sa Planom zaštite prirode.

Članak 71.

(Plan zaštite prirode)

(1) Plan zaštite prirode određuje dugoročne ciljeve i smjernice očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti, te načine njezina provođenja u skladu s ukupnim gospodarskim, društvenim i kulturnim razvojem u Županiji.

(2) Plan zaštite prirode sadrži osobito:

- a) opće strateške ciljeve;
- b) smjernice za očuvanje krajobraza, ekoloških sustava, stanišnih tipova, divljih vrsta i zavičajnih udomaćenih vrsta;
- c) smjernice za posebno zaštićene dijelove prirode;
- d) smjernice za istraživanje i praćenje stanja u prirodi;
- e) smjernice za ugrađivanje zaštite prirode u druge sektore;
- f) smjernice za zakonodavni i institucionalni okvir;
- g) smjernice za odgoj i obrazovanje;
- h) smjernice za obavlješčivanje javnosti i sudjelovanje javnosti u odlučivanju o prirodi;
- i) akcijske planove za provedbu smjernica, s označama prioriteta i mogućih izvora financiranja;
- j) način ispunjavanja međunarodnih obveza u zaštiti prirode;
- k) kartografski prilog koji prostorno prikazuje mјere očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti.

(3) Strateške smjernice iz Plana zaštite prirode primjenjuju se u izradi dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara.

Članak 72.

(Izvješće o stanju prirode)

(1) Za potrebe ostvarivanja Plana zaštite prirode i programa zaštite prirode te drugih dokumenata kojima se uređuju pojedina pitanja zaštite prirode, izrađuje se Izvješće o stanju zaštite prirode u Hercegovačko-neretvanskoj županiji.

(2) Prijedlog izvješća o stanju zaštite prirode u Županiji priprema Ministarstvo.

(3) Izvješće o stanju zaštite prirode usvaja Skupština na prijedlog Vlade.

(4) Izvješće iz stavka (1) se izrađuje za dvogodišnje razdoblje, a sadrži naročito:

- a) podatke o stanju krajobraza, ekoloških sustava, tipova staništa, divljih vrsta/podvrsta i autohtonih, zavičajnih udomaćenih vrsta/podvrsta s analizom ugroženosti, te razloge ugroženosti i probleme zaštite;
- b) podatke o utjecajima korištenja prirodnih dobara na biološku i krajobraznu raznolikost;
- c) podatke o utjecajima pojedinih zahvata na prirodu;
- d) ocjenu provedenih mјera očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti i zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- e) analizu provedbe Plana i drugih dokumenata značajnih za zaštitu prirode;
- f) ocjenu provedenog nadzora;
- g) podatke o korištenju finansijskih sredstava za zaštitu prirode;
- h) procjenu potrebe izrade novih ili izmjene i dopune postojećih dokumenata te druge važne podatke za zaštitu i očuvanje prirode.

IV - INFORMACIJSKI SUSTAV I PRAĆENJE STANJA (MONITORING)

Članak 73.

(Praćenje stanja očuvanosti prirode)

(1) Ministarstvo organizira praćenje stanja očuvanosti prirode.

(2) Praćenje stanja očuvanosti prirode obuhvaća:

- a) praćenje stanja bioloških vrsta, njihovih staništa, stanišnih tipova, ekološki značajnih područja, ekoloških sustava te tipova krajobraza;
- b) praćenje stanja posebno zaštićenih dijelova prirode.

(3) Praćenje stanja prirode provode tijela županijske uprave i tijela jedinice lokalne samouprave, kao i druge ovlaštene pravne i fizičke osobe.

(4) Podaci o praćenju stanja prirode dostavljaju se Ministarstvu. Podaci su javni, osim ako se radi zaštite divljih vrsta ili staništa podaci ne proglose tajnim.

Članak 74.

(Podaci o stanju i zaštiti prirode)

Nadležna tijela županijske uprave, službe jedinica lokalne samouprave, te druge ovlaštene pravne i fizičke osobe dužni su podatke o stanju i zaštiti prirode staviti na raspolaganje Ministarstvu.

V - PRISTUP INFORMACIJAMA I SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Članak 75.

(Obavješćivanje javnosti)

(1) Ministarstvo, jedinice lokalne samouprave i pravne ili fizičke osobe koje obavljaju poslove u svezi sa zaštitom prirode i javne ustanove koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode dužni su osigurati javnost podataka u svezi zaštite prirode, osim ako posebnim zakonom ili aktom nadležnih tijela nije propisana tajnost podataka.

(2) Nadležna tijela i službe za upravu te pravne ili fizičke osobe iz stavka (1) ovoga članka dužni su voditi očeviđnik o podacima važnim za zaštitu prirode, i u slučaju oštećenja prirode dužni su o tome izvestiti javnost s uputama o postupanju radi njene zaštite i očuvanja. U slučaju bilo kakve neposredne prijetnje prirodi i zdravlju ljudi javnost se izvješćuje o poduzimanju potrebitih mjera i radnji u cilju sprječavanja ili ublažavanje šteta koje bi mogле proistечi iz te opasnosti.

(3) Informacije moraju biti pravodobne i istinite.

Članak 76.

(Sudjelovanje javnosti u odlučivanju)

(1) Tijekom izrade propisa odnosno akata o proglašavanju posebno zaštićenih dijelova prirode, dokumenata prostornog uređenja i planova korištenja prirodnih dobara, kao i općeprimjenjivih i pravno obvezujućih propisa i dokumenata u području zaštite prirode, osigurava se sudjelovanje javnosti.

(2) Javnost mora biti tijekom postupaka iz stavka (1) ovoga članka izvješćena putem javne obavijesti ili pojedinačno obavješćena o aktu ili djelatnosti koji mogu utjecati na stanje u prirodi.

(3) Obavješćivanje javnosti obvezno je u slučajevima propisanim ovim Zakonom i na temelju njega donesenim propisima.

Članak 77.

(Čuvanje podataka)

Dokumentacija i podaci o inventarizaciji svih dijelova biološke i krajobrazne raznolikosti te praćenje stanja očuvanosti prirode, a naročito zaštićenih dijelova prirode čuva se u Ministarstvu.

Članak 78.

(Uvid u podatke i dokumentaciju)

(1) Svako ima pravo uvida u podatke kojima raspolaže Ministarstvo, te iz podataka dobiti izvode, ispise ili kopije.

(2) Uvid u dokumentaciju i podatke Ministarstvo može ograničiti u obimu koji zahtijevaju interesi zaštite prirodnih vrijednosti, unutrašnje sigurnosti ili odbrane.

(3) Za izdavanje izvoda, ispisa i kopija iz dokumentacije stranka plaća upravnu taksu te stvarne troškove za obavljanje pojedinih poslova.

(4) Sredstva ostvarena naplatom naknada prihod su Proračuna.

VI - ZAŠTITA PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Članak 79.

(Zaštićeni dijelovi prirode)

(1) Posebno zaštićeni dijelovi prirode uživaju osobitu zaštitu Županije.

(2) Kategorije zaštićenih dijelova prirode prema ovome Zakonu su:

- a) Park prirode;
- b) Spomenik prirode;
- c) Područje upravljanja staništima/vrstama;
- d) Zaštićeni krajolik:
 - Kopneni
 - Morski
- e) Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa;
- f) Regionalni park.

Članak 80.

(Park prirode)

(1) Park prirode je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i ili mora velike bioraznolikosti i ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno-povjesnim vrijednostima.

(2) Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu.

(3) U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Članak 81.

(Spomenik prirode)

(1) Spomenik prirode je pojedinačni neizmijenjeni dio prirode koji ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno-obrazovnu vrijednost.

(2) Spomenik prirode može biti geološki (mineraloško ili paleontološko nalazište, struktura slojeva i sl.), geomorfološki (špilja, soliterna stjena i sl.), hidrološki (vrelo, slap, jezero i sl.), botanički (rijetki ili lokacijom značajni primjerak biljnog svijeta i sl.), prostorno mali botanički ili zoološki lokalitet i dr.

(3) Na spomeniku prirode dopušteni su zahvati i djelatnosti kojima se ne ugrožavaju njegova obilježja i vrijednosti.

Članak 82.

(Područje upravljanja staništima/vrstama)

(1) Područje upravljanja staništima/vrstama je dio prirode namijenjen zaštiti točno određene vrste ili staništa, i upravljanje njime je usmjereno prema tom cilju. Područja zaštićena u ovoj kategoriji često, iako ne nužno, zahtijevaju provođenje redovitih aktivnih upravljačkih aktivnosti usmjerenih očuvanju vrste ili održavanju staništa.

(2) U području upravljanja staništima/vrstama dopušteni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Članak 83.

(Zaštićeni krajolik)

(1) Zaštićeni krajolik je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje.

(2) U zaštićenom krajoliku dopušteni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Članak 84.

(Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa)

(1) Zaštićena područja sa održivim korištenjem prirodnih resursa su veći dijelovi prirode čiji se veći dio nalazi u prirodnom stanju dok se dio koristi na održiv način. Ova područja namijenjena su očuvanju ekosustava i staništa, a usporedno s tim i pratećih kulturnih vrijednosti i tradicionalnih načina upravljanja prirodnim resursima.

(2) U zaštićenim područjima sa održivim korištenjem prirodnih resursa dopušteni su zahvati i djelatnosti koje ne narušavaju obilježja zbog kojih je proglašen.

Članak 85.

(Regionalni park)

(1) Regionalni park je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima i krajobraznim vrijednostima karakterističnim za područje na kojem se nalazi.

(2) U regionalnom parku dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Članak 86.

(Proglašavanje zaštićenih dijelova prirode)

Zaštićene dijelove prirode iz članka 79. ovoga Zakona proglašava Skupština posebnim zakonom.

Članak 87.

(Pokretanje postupka za stavljanje pod zaštitu dijelova prirode)

(1) Pojedini dijelovi prirode o kojima se vodi postupak radi stavljanja pod zaštitu nalaze se pod privremenom zaštitom od dana kada je vlasnik ili drugi korisnik prava na takvom dijelu prirode obaviješten da je postupak pokrenut, do okončanja postupka.

(2) Prijedlog za proglašenje i obavijest o pokretanju postupka za stavljanje pod zaštitu daje Ministarstvo.

(3) Obavijest mora sadržavati granice područja i točan opis postojećeg stanja područja.

(4) Za vrijeme privremene zaštite primjenjuju se odredbe ovog Zakona, kao i kod zaštićenih dijelova prirode.

Članak 88.

(Prijedlog akta o proglašavanju zaštićenog područja)

(1) Prijedlog akta o proglašavanju zaštićenog područja temelji se na:

- a stručnoj podlozi a kojom se utvrđuju vrijednosti područja koje se predlaže zaštiti i način upravljanja tim područjem,
- b) izjavi tijela koje donosi akt o proglašenju o osiguranim sredstvima za upravljanje zaštićenim područjem.

(2) Stručna podloga iz stavka (1) ovoga članka sadrži detaljni opis obilježja i vrijednosti područja koje se zaštićuje, ocjenu stanja toga područja, posljedice koje će donošenjem akta o proglašenju proistekći, posebno s obzirom na vlasnička prava i zatečene gospodarske djelatnosti, te ocjenu i izvore potrebnih sredstava za provođenje akta o proglašenju zaštićenog područja.

Članak 89.

(Izvješćivanje javnosti i javni uvid)

(1) O prijedlogu akta o proglašavanju zaštićenog područja izvješće se javnost. Izvješćivanje javnosti podrazumijeva javni uvid u predloženi akt o proglašenju zaštićenog područja i stručnu podlogu s kartografskom dokumentacijom.

(2) Postupak javnog uvida za proglašavanje zaštićenih dijelova prirode organizira i provodi Ministarstvo.

(3) Javni uvid traje najmanje 30 dana.

(4) Obavijest o javnom uvidu objavljuje se u najmanje jednom dnevnom listu te na internetskoj

stranici, a sadrži podatak gdje se može pregledati kartografska i druga dokumentacija u svezi s predloženom zaštitom.

(5) Predlagač akta o proglašavanju zaštićenog područja dužan je očitovati se o podnesenim primjedbama prilikom javnog uvida, a podnesene primjedbe i očitovanja postaju sastavni dio dokumentacije na kojoj se temelji prijedlog akta o proglašavanju.

Članak 90.

(Sadržaj akta o proglašenju zaštićenog područja)

Zakon o zaštiti prirodne vrijednosti zaštićenog područja sadrži:

- a) naziv i kategoriju zaštićenog područja;
- b) opis granice zaštićenog područja;
- c) kartografski prikaz zaštićenog područja sa precizno upisanim granicama, koji je sastavni dio akta o proglašavanju;
- d) naznaku mjerila kartografskog prikaza.

Članak 91.

(Objava akta o proglašenju zaštićenog područja)

(1) Zakon o proglašenju zaštićenog područja objavljuje se u »Narodnim novinama HNŽ«.

(2) Kartografski prikaz zaštićenog područja čuva se u Ministarstvu.

Članak 92.

(Prestanak zaštite)

(1) Ako nestanu obilježja zbog kojih je proglašeno zaštićeno područje, Skupština donosi akt o prestanku zaštite.

(2) Akt o prestanku zaštite zasniva se na stručnom obrazloženju kojim se utvrđuje nestanak obilježja zbog kojih je prirodna vrijednost zaštićena.

Članak 93.

(Upisnik zaštićenih dijelova prirode)

(1) Zaštićeni djelovi prirode upisuju se u Upisnik zaštićenih dijelova prirode.

(2) Upisnik zaštićenih dijelova prirode vodi Ministarstvo.

(3) Upis zaštićenih područja i brisanje iz Upisnika zaštićenih područja obavlja se na temelju akta o proglašavanju te akta o prestanku zaštite.

(4) Podaci iz Upisnika zaštićenih područja su javni.

(5) Upisnik zaštićenih područja sadrži podatke iz akta o proglašavanju, a objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva.

(6) Provedbenim propisom utvrditi će se sadržaj i način vođenja Upisnika zaštićenih dijelova prirode.

Članak 94.

(Upravljanje zaštićenim područjima)

(1) Zaštićenim dijelovima prirode upravljaju javne ustanove.

(2) Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode osniva Vlada.

(3) Javne ustanove osnivaju se sukladno ovom Zakonu i propisima koji reguliraju rad javnih ustanova.

(4) Organe upravljanja, nadzora poslovanja i rukovođenja u ustanovi imenuje i razrješava Vlada na prijedlog resornog ministra u skladu sa zakonom propisanom procedurom.

Članak 95.

(Javne ustanove)

(1) Javne ustanove iz članka 94. ovoga Zakona obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promocije zaštićenog područja i druge zaštićene prirodne vrijednosti u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju.

(2) Javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima nadziru i način obavljanja dozvoljenih djelatnosti, u cilju osiguranja racionalnog i održivog korištenja prirodnih dobara.

(3) Javna ustanova može obavljati i druge djelatnosti utvrđene aktom o osnivanju i statutom ustanove koje služe obavljanju djelatnosti iz stavka (1) i (2) ovog članka.

(4) Javne ustanove djelatnost iz ovoga članka obavljaju kao javnu službu.

Članak 96.

(Sredstva za rad javnih ustanova)

(1) Sredstva za rad javnih ustanova i obavljanje djelatnosti iz članka 95. ovoga Zakona osiguravaju se iz:

- a) osnivačkih sredstava;
- b) županijskog proračuna;
- c) iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša HNŽ;
- d) prihoda od korištenja prirodnih vrijednosti u zaštićenim područjima;
- e) prihoda od naknada;
- f) utvrđenih beneficija (npr. oslobođanje uplate cijelog iznosa ili dijela dobiti...)
- g) drugih izvora utvrđenih ovim Zakonom i posebnim propisima.

Hercegovačko-neretvanske županije

(2) Javna ustanova nakon isteka poslovne godine izrađuje godišnje financijsko izvješće i dostavlja ga Ministarstvu. Izvješće se dostavlja najkasnije u roku od 30 dana nakon usvajanja.

Članak 97.

(Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode)

(1) Upravljanje zaštićenim dijelovima prirode provodi se na temelju plana upravljanja.

(2) Plan upravljanja donosi Vlada na prijedlog Ministarstva za razdoblje od deset godina.

(3) Prije utvrđivanja prijedloga plana upravljanja provodi se postupak javnog uvida i rasprave.

Članak 98.

(Plan upravljanja)

(1) Plan upravljanja određuje smjernice, način provođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim dijelovima prirode, te smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

(2) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti u zaštićenom području dužne su se pridržavati plana upravljanja.

(3) Nakon proteka razdoblja od pet godina analizira se provođenje plana upravljanja i ostvareni rezultati te se po potrebi obavlja revizija plana upravljanja na način i u postupku kako je to propisano za njegovo donošenje.

(4) Plan upravljanja sadrži:

- a) Ciljeve i politiku upravljanja zaštićenim područjem sa dijelovima:
 - svrha, funkcije i ciljevi zaštićenog područja,
 - politika upravljanja zaštićenim područjem.
- b) Smjernice održivog upravljanja zaštićenim područjem sa dijelovima:
 - ocjena stanja zaštićenog područja,
 - koncept zaštite cijelog područja i njegovih pojedinih dijelova (zona),
 - način praćenja stanja zaštićenog područja i njegovih vrijednosti,
 - upravljanje pojedinim prirodnim i kulturnim vrijednostima i resursima zaštićenog područja,
 - razvitak i uvjete razvijanja dopuštenih djelatnosti u pojedinim zonama,
 - posjećivanje zaštićenog područja (program posjećivanja, razgledavanja i dr.),
 - smjernice za izgled objekata u zaštićenom području,
 - povezivanje zaštićenog područja sa susjednim područjima,
 - utjecaj na okoliš i društveno gospodarski kompleks.
- c) Smjernice za realizaciju plana sa dijelovima:

- razvitak plana upravljanja kroz aktivnosti po godinama,
- smjernice za povezivanje sektorskih planova,
- nadzor,
- način i izvor finansiranja,
- troškovi realizacije plana,
- institucionalana struktura i nositelj aktivnosti u upravljanju zaštićenim područjem.

(5) Plan upravljanja provodi se godišnjim programom zaštite, očuvanja, korištenja i promocije zaštićenog područja.

Članak 99.

(Pravilnik o unutarnjem redu)

(1) Pravilnikom o unutarnjem redu bliže se uređuju pitanja i propisuju mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenih područja i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti, te propisuju upravne mjere za nepostupanje po odredbama toga pravilnika i ovoga Zakona.

(2) Pravilnik iz stavka (1) ovog članka donosi Nadzorni odbor javne ustanove na prijedlog uprave uz prethodno pribavljenu suglasnost Ministarstva.

(3) Neposredni nadzor u zaštićenim područjima obavljaju glavni nadzornik i nadzornici javne ustanove koja upravlja zaštićenim područjem.

(4) Izgled uniforme, boja, sadržaj odjevnih predmeta i način nošenja za zaštićena područja na razini Županije propisati će ministar Pravilnikom, nakon donošenja znaka zaštite prirode čiji će izgled, postupak i njegovo korištenje propisati federalni ministar.

(5) Izgled službene legitimacije, sadržaj i način nošenja za zaštićena područja na razini Županije propisati će ministar Pravilnikom.

Članak 100.

(Dovoljka za provođenje projekata, znanstvenih i/ili stručnih istraživanja u zaštićenom području)

(1) Pravna i fizička osoba koja namjerava provoditi projekte, znanstvena i/ili stručna istraživanja u zaštićenom području dužna je ishoditi dozvolu Ministarstva.

(2) Zahtjev za izdavanje dozvole iz stavka 1. ovoga članka sadrži podatke o:

- a) izvoditelju istraživanja,
- b) lokaciji istraživanja,
- c) svrsi istraživanja,
- d) trajanju i vremenu provođenja istraživanja,
- e) načinu provođenja istraživanja,
- f) korištenoj opremi, alatima, strojevima i dr.

(3) Ministarstvo izdaje dozvolu ako utvrdi da namjeravano istraživanje neće promijeniti obilježja

zbog kojih je područje zaštićeno. Dozvola se daje rješenjem.

(4) Dozvola iz stavka (1) ovoga članka sadrži uvjete zaštite prirode, rok na koji se izdaje, te obavijest o potrebi dostavljanja izvješća ili rezultata istraživanja.

Članak 101.

(Korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti)

(1) Na zaštićenom području i drugoj zaštićenoj prirodnoj vrijednosti dozvoljeni su oni zahvati i radnje koji ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena.

(2) Dozvolu za dozvoljene zahvate i radnje u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 79. ovoga zakona izdaje Ministarstvo rješenjem.

(3) Zahvati i radnje koji se provode na osnovu planova upravljanja u šumarstvu, lovstvu, ribarstvu, vodnom privređivanju i rudarstvu moraju biti usklađeni sa ciljevima i mjerama zaštite i planovima upravljanja zaštićenim područjima, te moraju imati suglasnost nadležnog ministarstva.

(4) Dozvola iz stavka (2) i (3) ovog članka sadrži i uvjete zaštite prirode.

Članak 102.

(Posjećivanje i razgledavanje)

(1) Zaštićeni dijelovi prirode i druge zaštićene prirodne vrijednosti mogu se posjećivati i razgledavati na način koji ne ugrožava njihove vrijednosti, niti provođenje zaštite.

(2) Posjećivanje i razgledanje zaštićenih dijelova prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti dozvoljeno je svima pod jednakim uvjetima sukladno ovom Zakonu i na osnovu njega donesenim propisima.

(3) Ako bi posjećivanje i razgledanje zaštićenih dijelova prirode i drugih zaštićenih prirodnih vrijednosti moglo prouzročiti opasnost za njihovo očuvanje, može se zabraniti ili ograničiti posjećivanje i razgledanje zaštićenog područja ili druge zaštićene prirodne vrijednosti, ili njihovih dijelova.

Članak 103.

(Uvjete zaštite prirode)

(1) Nisu dopuštene radnje koje mogu prouzročiti promjene i oštećenja na zaštićenom dijelu prirode.

(2) Na zaštićenom dijelu prirode dopuštene su one radnje i djelatnosti koje ga ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je proglašen zaštićenim.

(3) Radnje iz stavka (2) ovog članka dopuštene su samo uz ishođenje uvjeta zaštite prirode.

(4) Uvjete iz stavka (3) ovog članka izdaje Ministarstvo.

(5) Za poduzimanje radnji iz stavka (2) ovog članka za koje je potrebno ishoditi urbanističku suglasnost, uvjeti zaštite prirode utvrđuju se u postupku izdavanja urbanističke suglasnosti.

(6) Građevna dozvola može se izdati, a izvođenje drugih radova dopustiti u slučajevima iz stavka (2) ovog članka samo ako Ministarstvo izda rješenje da je glavni projekt ili odgovarajuća dokumentacija urađena sukladno s uvjetima zaštite prirode iz stavka (3) ovog članka.

(7) Uvjeti zaštite prirode donose se na temelju:

- a) pregleda zaštićenih i evidentiranih dijelova prirode i ekološki značajnih područja s njihovim karakteristikama i ocjenom stanja;
- b) pregleda područja na kojima se očekuje postojanje prirodnih vrijednosti, te preporuke za ponašanje prilikom otkrivanja tih vrijednosti ili proglašavanja njihove zaštite;
- c) zaštitnih mjera i razvojnih usmjerenja za zaštićene prirodne vrijednosti i ekološki značajna područja;
- d) mjera za očuvanje biološke raznolikosti, posebno mjere za očuvanje tipova staništa, staništa vrsta i podvrsta sa Crvene liste Federacije BiH;
- e) mjera za zaštitu specifičnih krajobrazova;
- f) kartografskog prikaza, uključujući kartu tipova staništa propisanu ovim Zakonom;
- g) i drugih relevantnih priloga iz dokumenata prostornog uređenja.

Članak 104.

(Naknada štete)

(1) Pravna i fizička osoba kojoj se zbog ograničenja i zabrana iz ovoga Zakona ili na temelju njega izdanih akata o zaštiti bitno pogoršaju postojeći uvjeti za stjecanje prihoda, a to nije moguće nadoknaditi dopuštenom djelatnošću u okviru propisanog režima zaštite u zaštićenom području, ima pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrgnut.

(2) Naknada iz stavka (1) ovoga članka može se isplatiti ako Ministarstvo prethodno neposredno, putem vještaka ili stručnog tijela utvrdi da pravna i fizička osoba koja je podvrgnuta ograničenjima provodi propisane uvjete zaštite prirode.

(3) Iznos naknade ovisi o stupnju pogoršanja postojećih uvjeta za stjecanje prihoda te trajanju, vrsti i opsegu ograničenja ili zabrane. Iznos mora biti razmjeran umanjenom prihodu.

(4) Iznos naknade utvrđuje se sporazumno, a u slučaju spora o visini naknade odlučuje sud.

Hercegovačko-neretvanske županije

(5) Naknada iz stavka (1) ovoga članka isplaćuje se na teret sredstava proračuna Županije za zaštićena područja iz članka 79. ovoga Zakona.

(6) Pravna osoba koja je u većinskom vlasništvu Županije nema pravo na naknadu za ograničenja kojima je podvrнутa u upravljanju nekretninom.

Članak 105.

(Odgovornost za štetu)

Županija ne odgovara za štetu koju prouzroče divlje vrste osim u slučajevima određenim ovim Zakonom.

Članak 106.

(Sprječavanje nastanka štete)

(1) Pravna osoba koja upravlja zaštićenom vrstom/podvrstom dužna je na primjeran način i svoj trošak učiniti sve dozvoljene radnje i zahvate kako bi sprječila nastanak štete pravno ili fizičkoj osobi.

(2) Pod radnjom ili zahvatom iz stavka (1) ovog članka podrazumijeva se efikasno ograđivanje, ciljano čuvanje dobara i rastjerivanje zaštićenih životinjskih vrsta/podvrsta.

(3) Ako nastanak štete nije moguće sprječiti na način propisan ovim Zakonom, oštećenik može od Federalnog ministarstva zahtijevati izvođenje neophodnih radnji i zahvata za sprečavanje daljnjih šteta. Oštećenik i Ministarstvo sporazumno dijele troškove za izvođenje potrebnih radnji i zahvata.

Članak 107.

(Oštećenik)

(1) Oštećenik ima pravo na naknadu štete u visini stvarne štete koju nanesu životinje strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta ako je poduzeo propisane radnje i zahvate sukladno sa odredbama članka 106. ovog Zakona.

(2) Oštećenik je dužan Ministarstvu prijaviti nastanak štetnog događaja bez odgađanja, odnosno u roku u kojem je moguće izvođenje dokaza o štetnom događaju, a najkasnije u roku od deset dana od dana nastanka štete.

(3) Oštećenik i komisija koju formira ministar utvrđuju na mjestu štetnog događaja činjenice koje su značajne za ustanovljenje nastanka štete, uzročnika i visinu štete, o čemu se sastavlja zapisnik.

(4) Ako oštećenik uredno prijavi štetu, a komisija ne obavi uviđaj u roku od tri dana od prijema prijave oštećenika, oštećenik može u roku od 15 dana odšteti zahtjev uputiti Federalnom ministarstvu.

(5) Ako štetni događaj nastane u zaštićenom području, poslove vještačenja može obaviti ovlaštena osoba organa upravljanja zaštićenim područjem.

(6) Visina naknade štete utvrđuje se na temelju zapisnika o uviđaju iz stavka (3) ovog članka, a u slučaju spora o visini štete odlučuje sud.

(7) Tužba za naknadu štete može se podnijeti u roku šest mjeseci od dana kad je šteta prijavljena.

(8) Ako postupak utvrđivanja štete nije provela komisija već službena osoba iz Ministarstva na postupak utvrđivanja štete i ostvarivanja prava na naknadu štete odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog članka.

(9) Način rada i postupanje komisije i drugog ovlaštenog ili službenog lica u postupku utvrđivanja štete, te iznose naknade štete (cjenovnik) propisuje Federalni ministar pravilnikom.

Članak 108.

(Umanjivanje iznosa naknade štete)

Ako pravna ili fizička osoba započne djelatnost ili izvođenje radnji u prostoru koji je prirodno stanište strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, i u kojem ona već egzistira te postoji predvidiv rizik štete od strogo zaštićene divlje vrste/podvrste, umanjuje se iznos naknade štete za predvidiv rizik.

Članak 109.

(Visina naknade štete)

(1) Pravne i fizičke osobe dužne su nadoknaditi štetu koju prouzrokuje povredama odredaba ovog Zakona.

(2) Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na pojedine primjerke strogo zaštićenih divljih vrsta/podvrsta utvrđuje se prema odštetnom cijenovniku, koji će donijeti Federalni ministar.

(3) Visina naknade štete prouzrokovane nedopuštenom radnjom u odnosu na ostale zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje se na osnovu vještačenja ovlaštenog stručnog lica.

(4) Sredstva ostvarena naknadom štete iz st. (1), (2) i (3) ovog članka prihod su proračuna.

Članak 110.

(Vlasništvo)

(1) Zemljište unutar granica zaštićenih dijelova prirode na kojem pravo korištenja i raspolaganja imaju društvene pravne osobe prenosi se u vlasništvo Županije, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno.

(2) Vlasništvo nad nekretninama koje se nalaze u zaštićenim dijelovima prirode mogu stjecati samo domaće pravne i fizičke osobe.

(3) Zahtjev za suglasnost o sticanju vlasništva na nekretnini u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 79. ovog Zakona kupac podnosi Ministarstvu.

Hercegovačko-neretvanske županije

(4) Ministarstvo izdaje ili uskraćuje suglasnost rješenjem u roku od 60 dana. Ako rješenje nije izdano u propisanom roku, postupa se po odredbama Zakona o upravnom postupku Federacije BiH.

(5) Pravni poslovi sklopljeni suprotno odredbama ovog Zakona su ništavi i ne proizvode pravne posljedice.

Članak 111.

(Pravo prvokupa)

(1) Vlasnik nekretnina unutar zaštićenih dijelova prirode, koji namjeravaju tu nekretninu prodati dužan je najprije ponuditi na prodaju Vladi Županije.

(2) Vlasnik nekretnine unutar zaštićenog dijela prirode dužan je u ponudi navesti cijenu i uvjete prodaje.

(3) Vlada Županije je dužna ponudu prihvati ili odbiti u roku 30 dana od dana primitka pismene ponude.

(4) Ako ponuda ne bude prihvaćena unutar roka iz stavka (3) ovog članka vlasnik može nekretninu u zaštićenom dijelu prirode prodati drugoj osobi uz cijenu koja nije niža od cijene navedene u ponudi i pod uvjetima koji za kupca nisu povoljniji od uvjeta što ih sadrži ponuda iz stavka 3. ovog članka.

(5) Ako vlasnik proda nekretninu u zaštićenom dijelu prirode, a nije prije toga postupio u skladu sa stavkom (1) i (3) ovog članka Vlada Županije ima pravo tužbom protiv prodavatelja i kupca zahtjevati poništenje ugovora o kupoprodaji u roku od jedne godine od dana kada su saznali za sklapanja toga ugovora, ali najkasnije u roku pet godina od dana sklapanja ugovora o kupoprodaji.

(6) Vlada Županije može u roku od jedne godine zahtjevati poništenje ugovora o kupoprodaji nekretnine u zaštićenom dijelu prirode i kad je taj ugovor sklopljen pod vidom darovanja ili kad su visina cijene ili uvjeti prodaje prividni, a stvarna cijena i uvjeti ugovora povoljniji za kupca.

(7) Pravo prvokupa iz stavka (1) ovog članka upisuje se u zemljišnim knjigama kod nadležnog suda.

Članak 112.

(Izvlaštenja)

(1) Vlasnička ili druga stvarna prava na nekretninama u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti mogu se oduzeti ili ograničiti u interesu Županije, kada je to potrebno radi efikasnije zaštite prirode.

(2) Vlasništvo ili drugo stvarno pravo se oduzima ili ograničava po postupku i na način određen zakonom koji uređuje izvlaštenje nekretnina, ako ovaj Zakon ne određuje drugačije.

(3) Vlada Županije, najmanje tri mjeseca prije pokretanja prijedloga za izvlaštenje mora uputiti vlasnicima pismeni prijedlog za otkup nekretnina.

(4) Za oduzetu nekretninu Vlada, mora osigurati drugu jednako vrijednu nekretninu izvan zaštićenog područja, ili platiti naknadu.

(5) Visina naknade za oduzetu nekretninu određuje se po vrijednosti nekretnine s obzirom na njezinu tržišnu vrijednost.

(6) Postupak za izvlaštenje pokreće se na prijedlog Ministarstva, a provodi se na način uređen zakonom koji uređuje izvlaštenje.

(7) Nekretnine u zaštićenim dijelovima prirode evidentiraju se u katastru nekretnina koji se vodi po posebnim propisima.

Članak 113.

(Otkup nekretnina u zaštićenim dijelovima prirode)

(1) Vlada Županije je dužna na zahtjev vlasnika nekretnine u zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, koju su proglašili zaštićenom na osnovu ovog Zakona, po tržišnoj cijeni otkupiti nekretninu ili ponuditi drugu jednako vrijednu nekretninu.

(2) Vlasnik nekretnine ima pravo ponuditi nekretninu na prodaju sukladno sa ovim članom u roku dvije godine od dana stupanja na snagu akta koji je prouzrokovao ograničenja i zabrane na nekretnini.

VII - KONCESIJE I KONCESIJSKA ODOBRENJA
NA ZAŠTIĆENIM DJELOVIMA PRIRODE I
SPELEOLOŠKIM OBJEKTIMA

Članak 114.

(Koncesije)

(1) U zaštićenim dijelovima prirode iz članka 79. stavak (2) točka a), b) c) i d) ovoga Zakona može se dati koncesija za obavljanje turističko-ugostiteljske djelatnosti.

(2) U zaštićenim dijelovima prirode iz članka 79. stavak (2) točka e), f) ovoga Zakona može se dati koncesija za obavljanje gospodarskih djelatnosti kojima se ne ugrožavaju prirodne vrijednosti zbog kojih je proglašen. Djelatnosti za koju se može izdati koncesija utvrđuje Ministarstvo.

(3) Vlada Županije može svojom odlukom odrediti pojedina zaštićena područja, odnosno pojedine zaštićene dijelove prirode u vlasništvu Županije, na kojima se ne može dati koncesija.

(4) Koncesijom se stiče pravo obavljanja djelatnosti iz stavka (1) i (2) ovoga članka, te pravo na izgradnju i korištenje objekata i postrojenja potrebnih za obavljanje tih djelatnosti u zaštićenim područjima

Hercegovačko-neretvanske županije

i speleološkim objektima na kojima je to dozvoljeno u skladu sa ovim Zakonom.

(5) Na pitanja davanja koncesije primjenjuje se ovaj Zakon i Zakon o koncesijama Hercegovačko-neretvanske županije.

Članak 115.

(Odluka o dodjeli koncesije)

- (1) Odlukom o koncesiji utvrđuje se naročito:
 - a) zaštićeno područje, odnosno speleološki objekt za koji se daje koncesija;
 - b) predviđeni obim privrednog korištenja;
 - c) korisnici koncesije;
 - d) namjene za koje se koncesija dodjeljuje;
 - e) uslovi zaštite prirode koje je koncesionar dužan provoditi;
 - f) vrijeme trajanja koncesije;
 - g) visina naknade ili osnovica za određivanje visine naknade.

(2) Odluka o dodjeli koncesije donosi se u skladu sa Zakonom o koncesijama HNZ.

(3) Odluka o koncesiji sadrži uvjete zaštite prirode koje utvrđuje Ministarstvo.

Članak 116.

(Ograničenja i dužnosti koncesionara)

(1) Ako u toku trajanja koncesije na zaštićenom području ili speleološkom objektu nastanu nepredvidive promjene ili oštećenja zbog kojih je potrebno ograničiti obim koncesije i način njenog provođenja, koncesionar je dužan poduzeti sve radnje i mjere koje mu u cilju sprečavanja nastalih promjena ili oštećenja naredi Ministarstvo ili drugo ovlašteno tijelo.

(2) Ako se koncesionar ne pridržava zadatih uvjeta zaštite prirode, dužan je nadoknaditi nastalu štetu, uspostaviti prijašnje stanje ili provesti kompenzacijске uvjete u skladu sa odredbama ovog Zakona.

VIII - NADZOR

Članak 117.

(Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredaba ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.

Članak 118.

(Inspeksijski nadzor)

(1) Inspeksijski nadzor nad primjenom ovoga Zakona i drugih propisa koji uređuju zaštitu prirode obavlja županijski inspektor zaštite prirode u Ministarstvu i inspektor zaštite prirode i inspektor

zaštite okoliša u jedinicama lokalne samouprave, svatko u okviru svoje nadležnosti.

(2) Inspeksijski nadzor u zaštićenim dijelovima prirode iz članka 79. ovog Zakona obavlja županijski inspektor zaštite prirode.

(3) Inspeksijski nadzor nad provedbom programa zaštite prirode jedinice lokalne samouprave i zaštite i očuvanja zaštićenih područja u urbanim područjima koja se koriste kao javne površine (drvoredi, aleje, pojedinačna stabla itd.) obavlja inspektor zaštite prirode i inspektor zaštite okoliša jedinice lokalne samouprave.

(4) Inspektor zaštite prirode dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlasti službenom iskaznicom.

Članak 119.

(Stručni poslovi po nalogu inspekcije)

(1) Obavljanje određenih stručnih poslova za potrebe inspeksijskog nadzora (radovi na sprečavanju širenja zagađenja u slučaju akcidenta i čišćenje zagađenja iz vode i vodnog dobra, ispitivanje, ekspertiza i sl.) koji zahtijevaju posebnu tehničku opremu i specijalizirane stručnjake ili primjenu naučnih metoda i postupaka, može se povjeriti ovlaštenim i sposobljenim institucijama (ustanova, poduzeće, laboratorij, društvo) koje obavljaju takve poslove.

(2) Institucije iz stavka (1) ovog članka angažiraju se na osnovu naloga inspektora nadležnog za zaštitu prirode.

(3) Troškove angažiranja ovlaštenih i sposobljenih institucija i specijaliziranih stručnjaka padaju na teret pravne ili fizičke osobe zbog čijeg je postupanja došlo do potrebe angažiranja ovlaštene i sposobljene institucije i specijaliziranih stručnjaka.

Članak 120.

(Zapisnik o obavljenim pregledima i provedbi inspeksijskog nadzora)

Inspektor zaštite prirode vodi zapisnik o obavljenim pregledima i drugim radnjama s podacima o provedbi inspeksijskog nadzora.

Članak 121.

(Inspektor)

(1) U provedbi nadzora nad zaštićenim prirodnim vrijednostima i drugim dijelovima prirode inspektor zaštite prirode nadzire stanje kakvoće prirode, korištenje i uporabu zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode, primjenu uvjeta i mera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na temelju ovoga Zakona.

Hercegovačko-neretvanske županije

(2) Inspektor zaštite prirode nadzire, sukladno odredbama ovoga Zakona, osobito:

- a) provedbu plana upravljanja i mjera zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenih dijelova prirode;
- b) radnje koje mogu prouzročiti promjene i oštećenja na zaštićenim dijelovima prirode ili drugom dijelu prirode;
- c) provedbu neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih dijelova prirode;
- d) provedbu mjera zaštite divljih biljnih i životinjskih vrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- e) primjenu drugih propisanih uvjeta i mjera zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti.

(3) Inspektor zaštite prirode je ovlašten i dužan:

- a) spriječiti neovlašteno korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, u smislu odredaba ovog Zakona;
- b) spriječiti ili ograničiti ostvarivanje prava na korištenje zaštićenih prirodnih vrijednosti, ako se ona ne koriste sukladno sa ovim Zakonom; zaustaviti izgradnju ili izvođenje zahvata u prostoru ako se ta izgradnja i zahvati izvode u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- c) odrediti privremeni prekid obavljanja djelatnosti, ako se krše odredbe iz točke b) stavak 3. ovog članka;
- d) zabraniti upotrebu objekta i uređaja, ako se koriste u suprotnosti sa zaštitom prirodnih vrijednosti;
- e) zabraniti ili ograničiti vršenje radnji ako se iste vrše u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i odrediti uspostavljanje prvobitnog stanja;
- f) odrediti obvezu utvrđivanja štete i naknade štete i obvezu vraćanja u prvobitno stanje;
- g) odrediti i druge mjere sukladno ovom Zakonu, ili na osnovu drugih propisa i akata donesenih na temelju ovog Zakona.

(4) U obavljanju poslova inspektor zaštite prirode će:

- a) pregledati zaštićene dijelove prirode;
- b) narediti poduzimanje mjera radi usklađivanja obavljanja djelatnosti s odredbama ovog Zakona;
- c) poduzimati druge mjere i radnje na koje je ovlašten propisima.

Članak 122.

(Rješenje inspektora i žalba na rješenje)

(1) Kada utvrdi da je povrijeden ovaj Zakon, propis ili drugi akt donesen na temelju ovog Zakona, inspektor zaštite prirode zapisnikom konstataže

nepravilnosti ili nedostatke i rješenjem određuje mjeru i rok za njihovo otklanjanje.

(2) Žalba na rješenje inspektora ne odlaže njegovo izvršenje.

(3) Protiv rješenja županijskog inspektora zaštite prirode žalba se izjavljuje Ministru u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(4) Protiv rješenja inspektora zaštite prirode jedinica lokalne samouprave žalba se izjavljuje županijskom inspektoru zaštite prirode u roku od osam dana od dana dostavljanja rješenja.

(5) Rješenje po žalbi nadležni organ dužan je donijeti u roku od 15 dana od dana prijema žalbe.

(6) Rješenje donijeto po žalbi je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda, u skladu sa Zakonom.

Članak 123.

(Ovlaštenja inspektora)

(1) U provedbi inspekcijskog nadzora inspektor zaštite prirode ima pravo zatražiti osobne podatke, pregledati zgrade i objekte poslovnih, stambenih i drugih prostora, sredstva rada, alate, vozila i druga prijevozna sredstva, poslovnu dokumentaciju i isprave na temelju kojih se dokazuje identitet lica.

(2) Inspektor zaštite prirode ima pravo i dužnost u inspekcijskom nadzoru pregledati zaštićenu prirodnu vrijednost, te ostale prirodne vrijednosti koje uživaju zaštitu na osnovu ovog Zakona, odgovarajuću dokumentaciju, poslovne spise, opremu te sukladno Zakonu o upravnom postupku saslušati pojedina lica.

(3) Nadzirano lice dužno je inspektoru osigurati uvjete za provođenje nadzora, omogućiti pregled u radnim prostorijama, dati na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu za provedbu nadzora, te obavjestiti o poduzetim mjerama otklanjanja utvrđenih nedostataka.

Članak 124.

(Nadzor nad zaštićenim dijelovima prirode)

U provedbi nadzora nad zaštićenim dijelovima prirode i drugim dijelovima prirode nadležni inspektor zaštite prirode nadzire:

- a) stanje kvaliteta prirode;
- b) korištenje i upotrebu zaštićenih prirodnih vrijednosti i drugih dijelova prirode;
- c) primjenu uvjeta i mjera zaštite prirode, te drugih akata izdanih na osnovu ovog zakona;
- d) provođenje prostornih planova i planova korištenja prirodnih dobara u dijelu koji se odnosi na mjere i uslove zaštite prirode;
- e) provođenje plana upravljanja i programa zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićene

- prirodne vrijednosti;
- f) radnje koje mogu prouzrokovati promjene i oštećenja na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti ili drugom dijelu prirode;
 - g) provođenje neposredne zaštite, očuvanja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti;
 - h) provođenje mjera zaštite zaštićenih biljnih, gljivnih i životinjskih vrsta/podvrsta i ostalih zaštićenih prirodnih vrijednosti;
 - i) introdukciju i reintrodukciju divljih vrsta/podvrsta u prirodu;
 - j) informiranje javnosti o stanju prirode;
 - k) primjenu izrečenih preventivnih mjera u cilju zaštite prirode;
 - l) primjenu drugih propisanih uvjeta i mjera zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti utvrđenih ovim Zakonom i na temelju njega donesenih propisa.

Članak 125.

(Oduzimanje predmeta)

(1) U provođenju inspekcijskog nadzora inspektor zaštite prirode ima pravo i obvezu nadziranim licima privremeno oduzeti:

- a) predmete kojima je učinjeno kazneno djelo ili prekršaj predviđen ovim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog Zakona ili drugim propisima;
- b) pokretnu zaštićenu prirodnu vrijednost i odrediti čuvanje kod ovlaštenog lica.

(2) Za oduzete predmete i vrijednosti iz stavka 1. ovog članka inspektor zaštite prirode će izdati potvrdu i podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog ili krivičnog postupka.

(3) Inspektor je obavezan uz zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za učinjeni prekršaj, odnosno uz prijavu za učinjeno krivično djelo, o privremenom oduzimanju predmeta odmah obavijestiti nadležni organ kod kojeg pokreće postupak zbog učinjenog prekršaja ili krivičnog djela, zavisno o kvalifikaciji djela učinjenog oduzetim predmetima.

(4) Nadležni sud u postupku iz stavka (1) ovoga članka odlučit će o trajnom oduzimanju zaštićene prirodne vrijednosti.

(5) Pokretna prirodna vrijednost stečena protuzakonitom radnjom koja je podložna kvarenju ili se ne može odgovarajuće zbrinuti ili ako njen čuvanje zahtjeva nerazmjerne troškove, prodaje se, ako je prodaja dopuštena prema ovome zakonu, a ostvarena sredstva prihod su proračuna ili se sa tom prirodnom vrijednosti postupa na način koji je najprimjereniji za njen očuvanje i zaštitu.

(6) Izuzetno od stavka (5) ovoga članka oduzeta prirodna vrijednost može se ustupiti humanitarnoj organizaciji uz potvrdu prijema.

Članak 126.

(Prava i obveze inspektora)

(1) U provođenju inspekcijskog nadzora inspektor zaštite prirode ima pravo i obvezu nadziranim osobama, koje nemaju dozvolu Ministarstva ili druge suglasnosti, rješenjem zabraniti:

- a) branje zaštićenih biljaka, gljiva i njihovih dijelova;
- b) rastjerivanje, hvatanje, držanje, ubijanje i prepariranje zaštićenih životinja i njihovih razvojnih oblika;
- c) uklanjanje gnijezda ili legla zaštićenih divljih vrsta/podvrsta;
- d) introdukciju i reintrodukciju;
- e) promet zaštićenih prirodnih vrijednosti;
- f) promet primjercima biljnih, gljivnih ili životinjskih vrsta zaštićenim na osnovu međunarodnih ugovora u kojima je Bosna i Hercegovina članica;
- g) promet nekretnina na zaštićenim prirodnim vrijednostima;
- h) podvodne aktivnosti i istraživanja u zaštićenim područjima;
- i) obavljanje propisanih poslova zaštite prirode;
- j) znanstvena istraživanja u zaštićenim područjima;
- k) znanstvena istraživanja pojedinih zaštićenih vrsta.

(2) U slučaju iz stavka (1) ovog članka inspektor zaštite prirode može narediti hitne mjere radi zaštite života ljudi i smanjivanja štete nastale zbog obavljanja nedopuštenih djelatnosti, radnji ili radova.

(3) Inspektor zaštite prirode je ovlašten zabraniti oštećivanje ili uništavanje staništa zaštićenih divljih vrsta/podvrsta, kao i druge radnje i zahvate suprotne ovom Zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog Zakona.

(4) Ako nadležni inspektor za zaštitu prirode u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je počinjen prekršaj propisan ovim zakonom, a utvrđene nepravilnosti se ne otklone u ostavljenom roku inspektor će izdati prekršajni nalog, na licu mjesta odnosno podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Članak 127.

(Obavijest nadležnom tijelu)

Ako inspektor zaštite prirode utvrdi povredu odredbe Zakona ili drugih propisa nad primjenom

Hercegovačko-neretvanske županije

kojih nadzor obavlja druga inspekcija, odnosno drugo tijelo uprave, obavijestit će bez odgađanja nadležnu inspekciju odnosno nadležno tijelo, a najksnije u roku od osam dana.

Članak 128.

(Dužnosti nadziranog lica)

(1) Nadzirano lice dužno je o ispunjenju rješenjem naređenog postupanja obavijestiti inspektora zaštite prirode u roku osam dana od dana isteka roka za ispunjenje obveze.

(2) Ako nadzirano lice ne postupi po rješenju inspektora zaštite prirode, rješenje će se izvršiti putem drugog lica na trošak izvršenika. Troškovi izvršenja inspekcijskog rješenja putem drugog lica namiruju se iz Proračuna Županije do naplate od izvršenika.

Članak 129.

(Usmeno rješenje)

(1) Radi sprječavanja nastanka neotklonjivih šteta na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti, biološkoj i krajobraznoj raznolikosti, odnosno radi naređivanja hitnih zaštitnih mjera, ili radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi ili za imovinu, rješenje u toku nadzora može se donijeti i usmeno.

(2) Usmeno se rješenje unosi u zapisnik uz naznaku da će se otpravak pisanog rješenja izvršiti u roku od osam dana.

Članak 130.

(Vođenje postupka)

(1) Inspektor zaštite prirode samostalno vodi postupak, obavlja radnje i poduzima mjere za koje je ovlašten.

(2) Niko ne smije, koristeći se službenim položajem ili na drugi način, sprječavati ili ometati inspektora u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten.

(3) Ako se inspektoru u obavljanju nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten pruži otpor silom ili prijetnjom da će se direktno upotrijebiti sila, ili ako se takav otpor osnovano očekuje, inspektor može zatražiti pomoć službenih lica nadležne policijske uprave.

Članak 131.

(Odgovornosti inspektora)

(1) Inspektor zaštite prirode je odgovoran:

- ako propusti poduzeti, odnosno odrediti mјere ili radnje koje je po Zakonu ili drugim propisima bio dužan poduzeti odnosno odrediti;
- ako prekorači ovlasti utvrđene Zakonom ili drugim propisima;

- ako ne podnese zahtjev ili prijavu, odnosno ne izvijesti nadležna tijela o utvrđenim nepravilnostima i nedostacima;
- ne naloži preventivne mjere u cilju sprječavanja oštećenja prirode.

(2) Na prestanak službe i razrješenje inspektora zaštite prirode primjenjuju se propisi o državnim službenicima.

IX - FINANCIRANJE ZAŠTITE PRIRODE

Članak 132.

(Financiranje)

Za obavljanje poslova zaštite prirode sredstva se osiguravaju iz Proračuna Županije i putem Fonda za zaštitu okoliša županije.

X - KAZNENE ODREDBE

Članak 133.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe, odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe)

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- organizira vožnje na motorni pogon izvan naselja, svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza i poligona za vožnju (članak 10. stavak 3);
- koristi prirodna dobra na nedopušten način i sa štetnim posljedicama (članak 13.);
- donese plan upravljanja prirodnim dobrima u zaštićenim područjima bez odobrenja Ministarstva (članak 16.);
- u zoni utjecaja zahvata ne uspostavi ili ne približi stanje u prirodi onom stanju koje je bilo prije zahvata (članak 17. stavak 3.);
- ne provede kompenzacijeske uvjete na propisani način (članak 21.);
- iskorištava mineralne sirovine na način da se ne osigurava očuvanje krajobraznih vrijednosti prostora i ne poduzme mјere sanacije, ili ako donese sanacijski projekt bez suglasnosti Ministarstva (članak 24.);
- koristi i upravlja šumama suprotno načelima održivog razvoja (članak 26.);
- obavlja pošumljavanje tamo gdje nije opravdano i na način koji ugrožava ugroženi ne šumski i rijetki stanišni tip (članak 27.);
- ne osigura stalni postotak zrelih i starih stabala prema uvjetima zaštite prirode (članak 28. stavak 1.);
- ne upravlja na način da u najvećoj mjeri očuva

Hercegovačko-neretvanske županije

šumske čistine i šumske rubove (članak 28. stavak 4.);

k) ne upravlja na način da osigurava produženje sjećive zrelosti zavičajnih vrsta drveća (članak 28. stavak 5.);

l) u obavljanju djelatnosti ne skrbi o zaštiti podzemnih voda u krškim područjima od onečišćenja te ne poduzima nužne mjere i stalno praćenje stanja (članak 30.);

m) odlaže otpad izvan organiziranih odlagališta, ili ne izgradi odlagalište na način kojim se sprječava svako onečišćenje podzemlja (članak 31.);

n) ne prijavi otkriće speleološkog objekta ili njegovog dijela u propisanom roku (članak 32. stavak 2.);

o) ošteće, uništava ili odnosi spiljski nakit i podzemnu faunu (članak 33. stavak 1.);

p) ne traži dozvolu nadležnog organa za propisano korištenje, uređenje, istraživanje, ronjenje, snimanje i ostale djelatnosti i zahvate koji utiču na osnovne značajke, uvjete i prirodnu floru i faunu u speleološkom objektu ili njegovom dijelu (članak 35.);

q) koristi speleološke pojave i objekte u turističke svrhe bez ili suprotno planu nadležnog organa koji upravlja zaštićenim prirodnim vrijednostima (članak 36.);

r) ugrožava ili ošteće speleološku pojavu ili objekt ili na drugi način sprječava njihovo korištenje (članak 38. stavak 1.);

s) obavlja radnje i zahvate na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti koji oštećuju i mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićena (članak 103. stavak 1.);

t) izvrši radnju na zaštićenom dijelu prirode, a da prethodno nije ishodila uvjete zaštite prirode (članak 103. stavak 2., 3., 4., 5. i 6.);

u) ne obavi ponudu za prodaju nekretnine po pravu prvokupa na način propisan Zakonom (članak 111. stavak 1., 2. i 3.).

(2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Članak 134.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe, odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe)

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- a) umjetno zahvaća vodne zalihe neophodne za opstanak prirodnih vrijednosti i očuvanje biološke raznolikosti (članak 40. stavak 1.);
- b) ne osigurava pročišćavanje gradskih i industrijskih otpadnih voda koje se ulijevaju u more (članak 41. stavak 1.);
- c) ne osigura uređaje za prihvrat zauljenih voda s brodova u lukama otvorenim za međunarodni promet (članak 41. stavak 2.);
- d) obavi zahvat i radnju koja može dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području (članak 49. stavak 2.);
- e) smanjuje populaciju divljih vrsta-svojti, uništava njihova staništa ili mijenja njihove životne uvjete u mjeri u kojoj je vrsta-svojta ugrožena (članak 51. stavak 2.);
- f) istrijebi autohtonu divlju vrstu-svojtu (članak 51. stavak 3.);
- g) namjerno hvata, ozljeđuje ili ubija strogo zaštićene divlje životinje (članak 55.);
- h) namjerno uklanja divlje biljke i njihova staništa, smanjuje njihove populacije ili ih uništava (članak 55.);
- i) koristi neselektivna sredstva hvatanja i ubijanja (članak 56. stavak 2.);
- j) uvodi (introdukcija) divlju vrstu-svojtu u prirodu i alohtonih vrsta riba u prirodne i doprirodne vode (članak 59. stavak 1. i 2.);
- k) sakuplja biljke, gljive i njihove dijelove, te hvata i ubija životinje u svrhu prerade, trgovine i drugog prometa bez dobijanja dozvole ministarstva i drugih propisanih uvjeta (članak 60. stavak 1.);
- l) ne izgradi javnu cestu i drugu prometnicu na način da osigura sigurno prelaženje divljih životinja (članak 61. stavak 1.);
- m) izvodi stupove i tehničke komponente na nedopušten način (članak 61. stavak 2.).

(2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Članak 135.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe, odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe)

(1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

Hercegovačko-neretvanske županije

- a) ne očuva rubne dijelove oranica kao staništa (članak 43.);
 - b) ne štiti ugrožene autohtone udomaćene vrste svoje na propisan način (članak 64.);
 - c) upotrebljava genski materijal ili uzima iz prirode uz ugrožavanje ekološkog sustava i populacija vrsta (članak 65.);
 - d) uništava minerale ili fosile i uništava njihova nalazišta (članak 66. stavak 5.);
 - e) uzima iz prirode minerale ili fosile koji su proglašeni zaštićenim prirodnim vrijednostima (članak 67.);
 - f) stavlja u promet minerale i fosile bez dozvole (članak 69.);
 - g) ne uruči kupcu dokaz o porijeklu minerala ili fosila, ili o dozvoli za uzimanje iz prirode (članak 69. stavak 3.);
 - h) proda nekretninu koja se nalazi na zaštićenoj prirodnoj vrijednosti drugoj osobi u cijenu koja je niža od cijene navedene u ponudi uz pravo prvakupa (članak 111. stavak 4.);
 - i) ne provodi propisane uvjete i mјere zaštite prirode utvrđene odlukom ili ugovorom o koncesiji (članak 116. stavak 1.);
 - j) ne poduzme sve mјere i radnje na sprječavanju nastalih promjena i oštećenja (članak 116. stavak 2.).
- (2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 700,00 KM do 2.000,00 KM.
- (3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

Članak 136.

(Novčana kazna za prekršaj pravne osobe, odgovorne osobe u pravnoj osobi i fizičke osobe)

(1) Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 7.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- a) ne dopuste obilazak i pregled prirodnih dobara (članak 10. stavak 1.);
- b) vozi, zaustavlja i parkira vozilo izvan svih vrsta cesta, poljskih puteva i uređenih staza za vožnju i poligona za vožnju (članak 10. stavak 3.);
- c) drži u zatočeništvu životinje divljih strogo zaštićenih i zaštićenih vrsta u neprikladnim uvjetima i bez odgovarajuće skrbi (članak 62. stavak 1.);
- d) ne pribavi dozvolu za istraživanje minerala i fosila (članak 68. stavak 1.);
- e) pri uzimanju minerala i fosila koristi strojeve ili druga nedopuštena sredstva (članak 69. stavak 2.);

- f) ne dostavi podatke o stanju i zaštiti prirode (članak 74. stavak 2.);
- g) ne obavještava javnost o stanju zaštite prirode u slučajevima propisanim Zakonom (članak 75.);
- h) ne provodi mјere zaštite propisane Zakonom dok je prirodna vrijednost pod privremenom zaštitom (članak 87.);
- i) ne postupa sukladno sa planom upravljanja za zaštićeno područje (članak 98. stavak 2.);
- j) provodi projekte, znanstvena i/ili stručna istraživanja u zaštićenom području bez dozvole Ministarstva (članak 100. stavak 1.);
- k) organizira posjećivanje i razgledavanje zaštićene prirodne vrijednosti suprotno propisanim uvjetima (članak 102.).

(2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 300,00 KM do 1.200,00 KM.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od od 200,00 KM do 1.000,00 KM.

XI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 137.

(Usklađivanje poslovanja)

(1) Pravne osobe koje upravljaju zaštićenim dijelovima prirode dužne su usuglasiti svoje poslovanje s odredbama ovog Zakona u roku od dvije godine od dana njegova stupanja na snagu.

(2) Planovi upravljanja zaštićenim područjima donesenim prije stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjivati će se do isteka razdoblja na koji su doneseni, ukoliko nisu u oprečnosti s odredbama ovoga zakona.

Članak 138.

(Započetni postupci)

Postupci koji do dana stupanja na snagu ovog Zakona nisu pravomoćno okončani, završit će se po odredbama propisa koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Članak 139.

(Podzakonski akti)

(1) Propis iz članka 34 donijeti će ministar u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Propis iz članka 69. donijeti će ministar u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Plan zaštite prirode iz članka 70. ovoga Zakona donijet će Skupština u roku 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(4) Program zaštite prirode jedinica lokalne samouprave iz članka 70. stavak (6) ovoga Zakona, donijet će predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave u roku 3 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(5) Propis iz člana 93. donijeti će ministar u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(6) Propis iz članka 99. stavak (4) i (5) donijeti će ministar nakon donošenja Pravilnika na razini FBiH.

Članak 140.

(Revizija zaštićenih dijelova prirode)

(1) Zaštićeni dijelovi prirode proglašeni prije stupanja na snagu ovog Zakona nastavljaju egzistirati kao kategorije pod kojima su proglašene.

(2) Revizija zaštićenih dijelova prirode koji su proglašeni zaštićenim prije stupanja na snagu ovog Zakona, bit će izvršena u cilju utvrđivanja potrebe dalje zaštite i utvrđivanja kategorija zaštite.

(3) Za zaštićene dijelove prirode, za koje se u postupku revizije utvrdi da postoji potreba za daljom zaštitom, biće doneseni akti kojim će ti dijelovi prirode biti proglašeni zaštićenim.

(4) Provođenje revizije će vršiti Ministarstvo.

Članak 141.

(Primjena drugih propisa)

Za sve slučajeve koji nisu regulirani podzakonskim aktima, u svrhu provođenja ovog Zakona, primjenjuju se federalni propisi.

Članak 142.

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona na području Županije prestaje važiti Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine HNŽ“, broj: 3/05).

Članak 143.

(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije“.

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija-kanton

S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XXIX-295/17

Mostar, 22.12.2017. godine

P R E D S J E D A V A J U Ć I
Šerif Špag,v.r.

592

Na temelju članka 39. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona („Narodne novine HNŽ/K“, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04), te članka 95. Poslovnika Skupštine Hercegovačko-neretvanske županije-kantona („Narodne novine HNŽ/K“, broj: 2/05), Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj dana 22.12.2017. godine, donijela je slijedeći

ZAKLJUČAK

I

Skupština HNŽ/K daje pozitivno mišljenje na Nacrt Zakona o liječenju neplodnosti biomedicinski potpomognutom oplodnjom Federacije BiH uz zahtjev da se uvaže mišljenja i prijedlozi sadržani u zaključku Vlade HNŽ/K broj: 01-1-02-1890/17 od 31.08.2017. godine.

II

Zaključak Skupštine HNK sa zaključkom Vlade HNK iz točke I će se dostaviti Domu naroda Parlamenta Federacije BiH.

III

Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u „Narodnim novinama Hercegovačko-neretvanske županije-kantona“.

Bosna i Hercegovina

Federacija Bosne i Hercegovine

Hercegovačko-neretvanska županija-kanton

S K U P Š T I N A

Broj: 02-01-XXIX-296/17

Mostar, 22.12.2017. godine

P R E D S J E D A V A J U Ć I
Šerif Špag,v.r.

593

Na temelju članka 39. Ustava Hercegovačko-neretvanske županije-kantona („Narodne novine HNŽ/K“, broj: 2/98, 3/98, 4/00 i 7/04), te članka 95. Poslovnika Skupštine Hercegovačko-neretvanske županije-kantona („Narodne novine HNŽ/K“, broj: 2/05), Skupština Hercegovačko-neretvanske županije-kantona na sjednici održanoj dana 22.12.2017. godine, donijela je slijedeći